Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 83 | Łódź, Poniedziałek 7 kwietnia 1930. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ט׳ ניסן תר״ץ | № 83

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 71=224

די טעג פון סיים זענען געצעהלטע

אויפרוף פון צענטראלעוו האט געמאכט א קאלאסאלען איינדרוק

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) דער אויפרוף פון די זעקס קלובען, וואס בילדען דעם אזוי גערופענעם צענטראלעוו צו דער בעפעלקערונג, האט געמאכט א קאלאסאלען רושם אין די פאליטישע קרייזען. דאס כאראקטע-ריסטישסטע, ווייזט מען אן אויפרוף, אין דאס, וואס צום ערשטען מאל נאך דער מאי-איבערקעהרעניש זענען א רייהע פאליטישע גרופירונגען ארויסגעטרא-טען אפען געגען דעם מארשאל פילסודסקי.

נאך דעם אויפרוף איז קלאר, אז אויב דער סיים זאל צונויפגערופען ווערען וועט דער צענ-טראלעוו אריינטראגען א פארשלאג וועגען אויסדרי-קען אומצוטרוי דעם קריגס-מיניסטער מארשאל פיל-סודסקי. צו אזא עווענטואליטעט וועט אבער באין אופן נישט קומען. אויב אין די דעצידירענדע קריי-זען איז ביז איצט בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען פונאנדערלאזען דעם סיים, איז איצט, נאכ׳ן אויפרוף, דארף בעטראכט דאס ווערען אלס שוין בע-שלאסענע זאך, וועלכע וועט אהן ספק זעהר צוגע-איילט ווערען, אזוי, אז די טעג פון דעם איצטיגען סיים דארף בעטראכט ווערען אלס געצעהלטע.

10 יאהר קאנצענטראציאנס=לאגער

האט בעקומען דער לענינגראדער רב לאזארעוו

14 יודישע כלל=טוער פערמשפט אויף תפיסה

לענינגראד, 6 (יט״א טעלעגראפיש). דער לענינגראדער רב לאזארעוו איז פער-משפט געווארען פערשיקט צו ווערען אויף 10 יאהר אין קאנצענטראציאנס-לאגער, זיין זוהן אויף 3 יאהר.

אנדערע 14 יודישע כלל-טוער, וואס זענען ארעס-טירט געווארען אין חודש סעפטעמבער זענען פער-משפט געווארען אויף פערשידענע טערמינען תפיסה.

די וואהלען צו דער ציוניסטישער לאנד=קאנפערענץ אין מזרח=גאליציען

לעמבערג, 6 (יט״א טעלעפאניש). אין מזרח-גאליציע זענען היינט פארגעקומען וואהלען צו דער ציוניסטישער לאנד-קאנפערענץ. ס׳איז פארגעקומען א העפטיגער קאמף צווישען די אנהענגער פון דער עקזעקוטיווע און דער אפאזיציע. די רעוויזיאניסטען, וועלכע האבען פריהער געראט צוגעזאגט צו שטיצען די עקזעקוטיווע האבען זיך דערנאך צוריקגעצויגען. (אין לעמבערג זענען אפ-געגעבען געווארען 1617 שטימען אויף 55 מאנ-דאטען, דערפון האבען בעקומען: די עקזעקוטיווע — 32, די אפאזיציע — 14, די רעוויזיאניסטען — 9 מאנדאטען.

אין סאמבאר זענען די וואהלען אויפגעריכט געווארען.

טראצקי בלייבט פערשיקט

מאסקווע, 6 (ספ. טעל.) דאס פאליטישע ביורא ביי דער קאמוניסטישער פארטיי האט פער-לענגערט דעם טערמין פון טראצקי׳ס פערשיקונג אויף איין יאהר.

דאס ביורא האט ערלויבט דעם צווייטען זוהן טראצקי׳ס, וועלכער געפינט זיך איצט אין מאסקווע, ארויסצופאהרען קיין קאנסטאנטינאפאל.

אויפשטאנד אין אביסיניען

פאריז, 6 (ספ. טעל.) אין צפון-אביסיניען איז אויסגעבראכען א גראנדיעזער אויפשטאנד. דאס רעגירונגס-מיליטער האט אונטערגענומען אן אפענזיווע געגען די אויפשטענדיגע און האט זיי באמבארדירט פון עראפלאנען. דער פיהרער פון די אויפשטענדיגע איז נאך א שווערען קאמף אומגעקומען. דער אויפשטאנד איז אונטערגעדריקט געווארען.

רוסלאנד ערב היסטארישע ענטשיידונגען

פיאטאקאוו און טאמסקי אלס נאכפאלגער פון סטאלינען

וויען, 6 (ספ. טעל.) דער מאסקווער קא-רעספאנדענט פון דער „נייער פרייער פרעסע״ איז מודיע, אז רוסלאנד געפינט זיך ערב ענטשיידענדע היסטארישע געשעהענישען. די לעצטע שריט פון סטאלינען, די מילדערונג פון דער טאקטיק אין דער פראגע פון צוואנגס-קאלעקטיוויזאציע האט ארויסגערופען א גרויסע אונצופרידענהייט צווישען די ארבייטער און האט פולשטענדיג דעזאריענטירט דעם סאוויעטישען בעאמטען-אפאראט. די אפאזיציע געגען סטאלינען פערשטארקט זיך מיט יעדען טאג און מ׳דארף זיך רעכענען דערמיט, אז גאר אינגי-כען זאל ער בעזייטיגט ווערען פון דער מאכט. עס ווערען שוין אנגערופען די קאנדידאטען, וואס זאלען פערנעהמען זיין ארט. די פאפולערסטע פון זיי זענען: פיאטאקאוו, געוו. פיהרער פון די קא-מוניסטען אויף אוקראינע, געוו. לייטער פון דער סאוויעטישער מלוכה-באנק און טאמסקי, דער פאר-זיצער פון צענטראל-ראט פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען.

גאנדהי פערענדיגט דעם מארש איבער אינדיען

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.) פון אינדיען איז מען מודיע, או דער פיהרער פון די אינדישע נא-ציאנאליסטען מאהאטמא גאנדהי האט פערענדיגט אינאיינעם מיט א גרויסער גרופע פון זיינע אנ-הענגער דעם ריזיגען מארש איבער אינדיען. גאנדהי איז צוגעקומען צום ברעג ים און האט געבראכען דאס געזעץ וועגען זאלץ-מאנאפאל, וואס ס׳האט האט געראפט דינען אלס סיגנאל עס זאל אנגע-הויבען ווערען דער גראנדיעזער פראטעסט געגען ענג-לאנד אין דער פארם פון פאסיווען ווידערשטאנד.

טעלעפאן מאסקווע — בערלין

בערלין, 6 (אטע). היינט איז געעפענט געווארען די טעלעפאנישע קאמוניקאציע צווישען מאסקווע און בערלין. צוליב דעם, וואס און רוס-לאנד עקזיסטירט נאך א פרעסע-צענזור וועלען זשורנאליסטען זיך נישט קענען בענוצען מיט דעם טעלעפאן.

גענעראל-דירעקטאר פון דער מלוכה-לאטעריע אין דימיסיע

ווארשא, 6 (טעלעפאניש) דער גענעראל-דירעקטאר פון דער מלוכה-לאטעריע ד״ר טשעכא וויטש איז בעפרייט געווארען פון זיין אמט.

די סיבות פון דער פלוצלונגער דימיסיע זענען נישט בעקאנט.

באלפור-טרויער-אקאדעמיע אין דאנציג

דאנציג, 6 (יט״א טעלעגראפיש). דא איז פארגעקומען א גרויסע טרויער-אקא-דעמיע נאך דעם פערשטארבענעם לארד באלפור. ס׳האט אנטיילגענומען די ציוניסטישע ארגאניזא-ציע, פיל יודישע אינסטיטוציעס און אנגעזעהענע יודישע פערזענליכקייטען.

ארא ביש ע עקזעקוטיוו פאדערט שוץ-צאל אויף תבואה

ירושלים, 6 (יט״א טעלעגראפיש). די אראבישע עקזעקוטיווע האט איבערגעגעב-בען דער ארץ-ישראל-רעגירונג א מעמאריאל, אין וועלכען זי פאדערט ארויפצולעגען א שוץ-צאל אויף אויסלענדישע תבואה און מעהל.

Dr. med. ALBERT GOTLIEB
Piotrkowska 26, tel. 177-50
אקושער און ספעציאליסט פון פרויען=קראנקהייטען
נעהמט אן אין דערהיים פון 3–6 אווענד
און אין לעטשניצע „Vita״ פעטריק. 45.

כשר לפסח | די בעוואוסטע — יודישע — שאקאלאדען=פאבריק „ZŁOTY RAJ" | כשר לפסח
מאכט בעקאנט איהרע געעהרטע קונדשאפט, אז צום בעפארשטעהענדען פסח איז זי פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע
שאקאלאד און קארמעלען
כשר לפסח אפילו למהדרין מן המהדרין.
אונזערע פערקויפס=שטעלען:
וואסכאדניא 50, זאוואדזקא 11, צעגעלניאנא 26
בעמערקונג: אלעס ווערט אויסגעארבייט בהכשר גמור אונטער דער השגחה פון אנשים כשרים ונאמנים.
מ׳בעט זעהר די געעהרטע קונדשאפט, וואס פריהער איינצוקויפען אויף יום-טוב, כדי אויסצומיידען א גרויסען געדראנג.

מזל-טוב ווינשען מיר אונזער מיטגליד
ה׳ אהרן לייביש גרונדמאן מיט זיין פרוי
צו דער חתונה פון זייער טאכטער
מאניא מיט ה׳ משה גרונדוואלד
די פערוואלטונג פון שטעפער-צעך אין לאדז, פאלודניאווא 4

אנ׳ארט צו שלאפען
פאר א ארענטליכען יונגענמאן, איז אבצוגעבען.
צו ערפאהרען
פיעטריקאווער 33
אין 2. הויף, פארטער.

די בעסטע מאשין = מצות
און אויך די איינציגע אין לאדז וואס האט א הכשר פון יאנאווער רב, ווערט אויסגעבאקען ביי מיר אין דער בעקעריי=צוקערניע
ב. וויינבערג, פיעטריקאווער 38
143=82 טעלעפאן 143=82
בעמערקונג: אלע בעשטעלונגען ווערען אפגעשיקט אהיים

כשר׳ע און היגיענישע מאשין=מצות
קויפט ביי די פעראייניגטע בעקער-מייסטער
אל. קאשטשושקי 11, טעל. 141=08
ווי אויך ביי יעלין, פיעטריקאווער 24, טעל. 173-46.
די בעשטעלונגען ווערען אפגעשיקט אהיים.

שבועה דאורייתא.
היינט, מאנטאג, דעם 7/4, 12 א זייגער פאר-מיטאג וועט שווערען אין אלטשטעטישער שוהל יעקב שמעון ליפסקי א שבועת השותפים האלמנה ויתומים, לויט׳ן פסק דין פון מורה הוראה ר׳ יוסף פ״בער. האלמנה ויתומים
וויינרייך, קילינסקיעגא 83
8819

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון
נעמט אן אין דערהיים פון 3–5 נאכמ.

מעכאנישע ווערקשטעט פאר יוד. ארבייטער

קורסען פאר יודישע בעל-מלאכות געשאפען דורכ'ן לאדזער „ארט"

נעכטיגע פרעסע-קאנפערענץ אין „ארט"

נעכטען פארמיטאג האט די פערוואלטונג פון דער לאדזער „ארט"-אפטיילונג צונויפגערופען א פרעסע-קאנפערענץ, כדי צו בעקענען די געזעלשאפטליכע מיינונג מיט די צוויי נייע ארבייטס-געביטען פון „ארט", וועלכע האלטען שוין איצט ביים פולשטענדיגען רעאליזירט ווערען.

דאס זענען: דאס עפענען פון שפראך-קורסען פאר האנדווערקער, וועלכע דארפען זיך שטעלען צו די האנדווערקער-עקזאמענס און די איניציאטיוו פון גרינדען א מעכאנישע לויןווערקשטאט און די אויפ'ן קאאפעראטיווע יסודות פאר יודישע ארבייטער.

די קאנפערענץ איז געפיהרט געווארען דורכ'ן פארזיצענדען פון דער לאדזער אפטיילונג פון „ארט", ד"ר ווישעדזיאנסקי, ביים אנטייל פון די פערוואלטונגס מיטגלידער פאוסט, קאץ, וועקסלער און דעם לייטער אויף דער אלגעמיינער ליניע פון דער „ארט"-ארבייט אברהם פרידריך.

ד"ר ווישעדזיאנסקי האט קודם-כל אנגעוויזען אויף דער אלגעמיינער ליניע פון דער „ארט"-ארבייט די לאדזער אפטיילונג האט אין דעם „ארט"-ארבייט אריינגעטראגען א נייע ריכטונג, א נייעם סיסטעם, וועלכער איז אויך אנגענומען געווארען דורך דעם צענטראלן אין ווארשא. „ארט" האט בשום אופן נישט אך זיין

קיין פילאנטראפיע

ס'איז נישט קיין פראגע, וואס גוטע מענשען גרינדען א שולע פאר 20 אדער 30 קינדער און העלפען בערוהיגען זיי זייער געוויסען, ס'איז א פראגע וועגען פראדוקטיוויזירונג און עקאנאמישע אומשיכטונג פון די יודישע מאסען.

די פרינציפען פון „ארט" זענען נישט קיין פאליטישע, זיי האבען אין זיך נישט קיין ראמאנטיק, וועלכע זאל קענען מיטרייסען די מאסען, די פרינציפען זענען טרוקען עקאנאמישע, „ארט" איז

די עקאנאמישע ארגאניזאציע פון יודישען פאלק

קאנקרעט קען מען נישט זעהען די פאלגען פון דער „ארט"-ארבייט. אבער די קאנסעקווענצען זענען גרויסע ס'האנדעלט זיך וועגען ראטעווען די עקזיסטענץ פון דער יודישער בעפעלקערונג, וועגען געבען זיי די מעגליכקייט נאך צו אטעמען און די מעקלערס און הענדלער צו פערטיילען אין די צווייגען פון אינדוסטריע און האנדווערק, וואו די ארבייטס-קראפט קען נאך אויסגענוצט ווערען. דאס איז די ערשטע אויפגאבע פון „ארט"; דא קומט די „ארט"-ארבייט צוזאמען מיט'ן „רושאינט" פון פערזעהען די יודישע האנדווערקער מיט די נויטיגע מאשינען, וועלכע ווערען פערקויפט אויף ראטען און צו די אויך-גערופענע קרובים-הילף, וואס בעשטעהט דערין וואס אמעריקאנער קרובים פון האנדווערקער אין אייראפא קומען זיי צו הילף מיט מאשינען, וועלכע די אמעריקאנער צאהלען איינציגווייז אויס, אזוי ארום האט דער „ארט" פון איין זייט נאציאנאליזירט די אמעריקאנער הילף, און פון דער צווייטער זייט העלפט „ארט" מיט דער דאזיגער שטיצע צו פראדוקטיוויזירען די יודישע מאסען.

דער הויגער „ארט" האט אויך-צו-זאגען, א

„לאדזער אינדוסטריאליזאציע"

ער שטעהט אונטער'ן איינדרוק פון פאבריקען, פון אינדוסטריע, דעריבער פערגעסט ער זיך מעהר מיט דעם שטאנדפונקט פון אינדוסטריאליזאציע, ווי פון האנדווערק, דער לאדזער „ארט" איז אויך אין דער מיינונג, אז די יודישע מאסען דארף נעגעבען ווערען א מעגליכקייט זיך צו אינדוסטריאליזירען אין משך פון דער קירצסטער צייט. ס'איז פיל גלייכער, אז מ'זאל זיין פראלעטאריער אין דער אינדוסטריע, ווי א פראלעטאריער אין האנדעל אדער מעקלעריי.

דער „ארט" האט דעריבער אין לאדז איינגעארדענט אינדוסטריעלע ווארשטאטען, וואו דעם שילער ווערט געגעבען די מעגליכקייט זיך צו בעקענען מיט די נייעסטע אויפטואונגען אויף זיין געביט. אין דער וועבעריי אפטיילונג זענען, למשל, פערהאן פלוש-שטוהל, זיידען-שטוהל, קארט-שטוהל, ענגלישע שטוהלען, זשאקארט-שטוהלען א. א. וו. דאסזעלבע אויך אין דער זאקען-ווארשטאט, וואו ס'זענען פערהאן 7 פערשידענע סיסטעמען מאשינען.

די יודישע מאסען ווערען ארויסגעשטויסען פון קליינהאנדעל און ס'זענען שוין פערהאן סמנים אז זיי ווערען שוין אויך

ארויסגעשטויסען פון דעם מיטעל-האנדעל

עס איז נישט פערהאן איצט, ביי דער גרויסער קאפיטאליזאציע, קיין ארט פאר פריוואט איניציאטיוו. די סינדיקאטען, טרעסטען און אנדערע ריזיגע אונטערנעהמונגען נעהמען אבסאלוט צו די עקזיסטענץ מעגליכקייט ביי די קלענערע אונטערנעהמונגען; דאס צעבראכענע האט אויך אין דער ערשטער צייט א געוויסע בעדייטונג ביים שווערער מאכען די יודישע האנדווערקער זייער מעגליכקייט פון עקזיסטירען. פיל האנדווערקער-צווייגען, ווי למשל, די שוסטעריי נעהמט איננאנצען אונטער, הערביי פערצופט מען נאך אן אויף דעם קאמף פון די קריסטליכע ארבייטער ביים אריינבעקומען זיך אין די פאבריקען דורך יודישע ארבייטער און דעם נישט-ווילען פון די יודישע פאבריקאנטען אנצונעמען יודישע ארבייטער.

דאס אלץ צווינגט אנצונעהמען די ענערגישסטע מאסמיטלען. די יודישע ארבייטער מוזען זיך פאר יעדען פרייז אריינבעקומען אין די פאבריקען, אויב נישט איז זייער גורל נישט קיין פרעהליכער.

דער לאדזער „ארט" פיהרט אין דער הינזיכט

א ריזיגע ארבייט

אין 1926 זענען רעגיסטרירט געווארען אין די פערשידענע אפטיילונגען 850 שילער, אין 1927 — 900 שילער, אין 1928 — 1350 שילער, און אין 1929—1960 שילער. אין די ערשטע 3 יאהר זענען אנגענומען געווארען 1500 שילער, בלויז אין 1929 — 820 שילער, דער גרויסער אויפטו פון „ארט" איז דאס, וואס דער יודישער ארבייטער ווערט געפרעגט

אין קאנטאקט מיט דער פאבריק

די פערהעלטניש איז דא א גאנץ אנדערע ביי די יודישע ארבייטער, ווי ביי די קריסטליכע. דער קריסטליכער ארבייטער דארף קיין שום פאר-בערייטונגס-שול, ער קומט אין דער פאבריק צו זיינעם א ברודער, א פעטער, אדער אן'אנדער קרוב, ביי וועלכען ער לערנט זיך אויס די מלאכה אין דער פאבריק, ביז ער ווערט א זעלבסטשטענדיגער ארבייטער. דער יודישער ארבייטער דאגעגען האט נישט דעם דאזיגען קאנטאקט. ער מוז אין דער פאבריק אריינגעפיהרט ווערען. דער „ארט" שאפט די דאזיגע מעגליכקייט, קודם-כל דורך אויסלערנען די מלאכה, און דאן דורך אריינבעקומען זיך אין דער פאבריק, וואס מעהר יודישע ארבייטער, ס'וועלען זיין אין די פאבריקען, אלץ שטארקער וועט זיין די פאזיציע. די יודישע ארבייטער וואס געפינען זיך אין די פאבריקען, וועלען אויסלערנען אנדערע, און דער פראצעס פון דער אינדוסטריאליזאציע וועט געהן שנעלער און געזונדער

דער מאראלישער ערפאלג

פון דער „לאדזער אינדוסטריאליזאציע" איז א גרויסער, און האט בעקומען אנערקענונג סיי צווישען יודען און סיי צווישען נישט-יודען. די הויפט-ליניע איז געריכטעט אויף דעם וועג, אז „ארט" זאל ווערען א צענטער פאר יודישער עקאנאמיק.

באלד ווי ס'איז ערשינען

דאס אזוי-גערופענע צעכען-געזעץ

איז ער בעטראכט געווארען פאר אן'אומגליק פאר'ן יודישען בעל-מלאכת, הגם נענען דעם געזעץ האט קיינער נישט געקענט ארויסטרעטען, ווייל ער גליכע געזעצען עקזיסטירען אויך אין דער גאנצער וועלט ס'האנדעלט זיך דא נישט אזוי-ווייט וועגען געזעץ אליין, נאר ווי-אזוי דאס דאזיגע געזעץ ווערט אנגעווענדעט. די יודישע עקאנאמישע ארגאניזאציע, דער „ארט" האט גלייך פערשטאנען, אז ער מוז אינטערווענירען, אז ס'מוז עפעס געטאן ווערען, פרי צו

מילדערען דעם שווערען גורל פון יודישען האנדווערקער

פערענטפערען דעם גאנצען פראבלעם אין דער גאנצער בריים איז אן'אונמעגליכקייט, דעריבער האט „ארט" בעשלאסען צו ווירקען אויף דער אויספירונג פון געזעץ נישט פון אויסען, נאר פון אינעווייניג, צו דעם צוועק איז „ארט" געקומען אין פערשטענדיגונג מיט די יודישע ראטמענער אין דער לאדזער האנדווערקער-קאמער און ס'איז בעשלאסען געווארען, אז 2 פארשטעהער פון „ארט", די ה"ה: ד"ר איינער און אינוש. מארגוליס וועלען געוועהלט ווערען אלס מיטגלידער פון דער פילדונגס-קאמיסיע ביי דער האנדווערקער-קאמער. די דאזיגע מיטגלידער איבען שוין דארט אויס זייער איינפלוס.

די יודישע האנדווערקער-אנפיהרער האבען נעהאט א גרויסער ארבייט ביים בעקעמפען די לאסט פון ד עקזאמענס פאר די אלטע האנדווערקער, ס'איז, אמת, פיל אויסגעקעמפט געווארען, אבער דאס, וואס איז נאך געבליבען, איז אויך א שווערע אויפגאבע פאר די יודישע האנדווערקער, וועלכע קענען נישט די פוילישע שפראך, אדער האבען נישט קיין אנדער עלעמענטארע בילדונג. „ארט" האט אונטערגענומען די גרויסע ארבייט פון געבען עלעמענטארע

בילדונג די אלטע יודישע בעל-מלאכות

וועלכע וועלען מוזען אלס „עקסטערנס" אפגעבען א וועלכען ס'איז עקזאמען. אויף די דאזיגע קורסען וועט מען לערנען די פוילישע שפראך, חשבון און אנדערע לימודים. „ארט" האט שוין געדונגען דעם ענטשפרעכענדען לאקאל (פיעטריקאווער 18) און שוין נאך פסח וועלען זיך אנהויבען די לימודים. די קורסען זענען אויסגערעכענט אויף 200 ביז 300 שילער.

דער צווייטער נאך מעהר וויכטיגער און גרעסערער אויפטו פון „ארט" איז דאס גרינדען פון דער

קאאפעראטיווער לוין-וועבעריי פאר יודישער ארבייטער

וואס איז שוין א געשעהענער פאקט. דאס איז זייער ראמאל נישט קיין פילאנטראפישע ארבייט, ס'האנדעלט זיך נישט וועגען גליקליך מאכען עטליכע מענשען. ס'איז א וויכטיגער פלאנמעסיגע אקציע (אויב דער עקספערימענט וועט זיך איינגעבען) אויף פראדוקטיוו צו מאכען די יודישע מאסען און ארגאניזירען זיי צו זעלבסטהילף.

די לאדזער אפטיילונג פון „ארט" האט מיט דער מיטהילף פון דער „געצייג-קאמפיין" אין אמעריקא איינגעקויפט

23 ערשט-קלאסיגע מעכאנישע וועבשטוהלען

מיט אלע נעהילפס-מאשינען ווי שערעריי, שפול און טרייב-מאשינען און זיי פערקויפט 23 יודישע האנדוועבער, וועלכע געהען איבער צו מעכאנישע ארבייט. דער דאזיגער קאמפלעקס האט דעם „ארט" געקאסט 6 טויזענד דאלאר, פון דעם האבען די 23 ארבייטער איינגעצאהלט 450 דאלאר. דאס איבריגע וועלען זיי אויסצאהלען אין פערלויף פון 4 יאהר.

די דאזיגע פאבריק איז שוין פול-שטענדיג איינגעארדענט

אין א בעקוועמען לאקאל אויף פאלודניאווא 52, און, העכסטענס אין צוויי וואכען ארום וועט די פאבריק אנהויבען צו געהן. די פאבריק וועט געפיהרט ווערען אויף קאאפעראטיווע יסודות, אבער דאס וועט נישט זיין קיין פראדוציר-קאאפעראטיוו נאר א לוין-וועבעריי, וואו ס'וועט אנגענומען ווערען פרעמדע ארבייט אויף לוין. אזוי-ארום וועלען 30 יודישע ארבייטער געפינען א פעסטען באדען פאר זייער עקזיסטענץ. און אויב דער דאזיגער עקספערימענט וועט זיך איינגעבען וועט דאס זיין א שטויס אויף ווייטערע אקציעס אויף דעם געביט, ווייל מען רעכנט וועגען איינארדנען א וועלכע פאבריקען מענשען שוין פערהאן אין די צעהנדליגער. מ'דארף אויך געדענקען, אז „ארט" וועט די דאזיגע פאבריק נישט פיהרען, „ארט" האט איינגעקויפט די מאשינען און

ארגאניזירט די ארבייטער צו זעלבסטהילף

דאס איבריגע געהער צו די ארבייטער אליין. דאס איז די צווייטע גרויסע רעאליזירטע ארבייט פון „ארט".

כדי זיך צו מאכען א בעגריף וועגען דעם גראנג פון די יודישע מאסען צו פראדוקטיוויזאציע און וועגען די אויפגאבען פון „ארט". וואס ער זאמעלט דארט, איז כדאי צוצוגעבען, אז אין „ארט" האבען זיך געמעלדעט שילער פון 118 שטעט אין פוילען. 60 פראצענט פון די שילער רעקרוטירען זיך פון סוחרישע קרייזען, צווישען די שילער זענען אויך פערהאן מענשען מיט אקאדעמישער בילדונג. ס'איז אויך כאראקטעריסטיש, אז שילער איבער 20 יאהר בעטרעפען 60 פראצענט פון דער אלגעמיינער צאהל.

דאס איז די גרויסע ארבייט פון „ארט", דאס איז די גרויסע סאציאלע ארבייט פאר'ן יודישען פאלק. די דאזיגע ארבייט טאר בשום אופן נישט פערשמעלערט ווערען, נאר, להיפך, פערברייטערט ווערען, די יודישע געזעלשאפט טאר נישט בלייבען גלייכגילטיג צו איהר אייגענעם גורל, זי מוז שטיצען איהר אייגענע עקאנאמישע ארגאניזאציע. די ערשטע הילף, וואס דער לאדזער „ארט" ערווארט פון דער לאדזער געזעלשאפט, איז דאס שאפען אן'אייגענעם בנין פאר'ן „ארט".

* * *

דעם 2 אפריל ה. י. איז אין דער אנוועזענהייט פון די ה"ה: ב. קאושימיערסקי, א. גלאטמאן, א. געלאסען, מ. צאריסקי, מ. היימאן, א. ראמאנאווינסקי און פערטרעטער פון דער „ארט"-פערוואלטונג, פארגעקומען דער שלוס-עקזאמען פון די קאנצעסיאנירטע הערן און דאמען צושניידער-קורסען פון „ארט" אין לאדז.

אלע 16 שילער האבען דעם עקזאמען אויסגעהאלטען.

דעם עקזאמען האט אויך בייגעוואוינט א פערטרעטער פון שול-קוראטאריום פון לאדזער קריינ.

*

די פראנצויזישע טעקסטיל-מאשינען. — פירמע „אטעליע רואניע דע קאנסטרוקטיאן טעקסטיל אין רואן", האט לויט ... איניציאטיוו פון איהר פערטרעטער ה' א. שנעלל, לאדז, פיעטריקאווער 105, אט-ענטגעלטליך אינסטאלירט אין דער מעכאנישער וואקען-אפטיילונג פון דער געזעלשאפט „ארט" אין לאדז, איינע פון איהרע מאדערנסטע און פרעציזיעסטע פלאשען-שפול-מאשין אויף זייד און פלאַר.

די פערוואלטונג פון דער געזעלשאפט „ארט" אין לאדז דריקט דערמיט אויס איהר דאנק דער אויבענדערמאהנטער פירמע און איהר פערטרעטער ה' א. שנעלל.

Żądać w oryginalnem opakowaniu „Bayer".

דער פסח
איז שוין פאר דער טיר!
וואס האט איהר געטון,
כדי צו רעקלאמירען
אייערע פסח-ארטיקלען?
גוט פערקויפען!
וועט איהר אייער סחורה, אויב
איהר וועט זיך רעקלאמירען אין
„נייעם פאלקסבלאט"
בעשטעלט תיכף
אייער אנאנס
אין „נייעם פאלקסבלאט"
אנאנסען ווערען אנגענומען
אין אדמיניסטר. פיעטרי-
קאווער 21, טעל. 224-71.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט- און וועגערישע
קראנקהייטען, מענער-שוועכע, עלע ארט
ענצינדונגען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציעל-ארצט פאר נירען, בלאז און הארן-קראנקהייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 7-4 אוונט.

דער בעריכט

דער בעריכט פון דער ענגלישער אויספאר־שונגס־קאמיסיע, אויף וועלכען מ'האט אזוי לאנג געווארט און וועלכער האט געהאפט האבען א גרויסע בעדייטונג פאר דער ווייטערדיגער ענטוויק־לונג פון דער ארץ־ישראל־ארבייט איז ענדליך פערעפנטליכט געווארען.

ווען מיר זאלטען וועלען צוריקגעהן אין דער נאהענטער פערגאנגענהייט, קענען מיר גאנץ אפען זאגען, אז שוין דאס שיקען די קאמיסיע קיין ארץ־ישראל איז געווען פאר די יודען א פול־שטענדיג איבעריגע זאך.

וואס האט געהאט די קאמיסיע לכתחילה צו טון? אויסצופארשען ווער ס'זענען די שולדיגע אין די ארץ־ישראל־געשעהענישען און פאר יודען און פאר דער גאנצער קולטורעלער וועלט געווען אן איבעריגע טרחה, אלע האבען דאס קלאר גע־וואוסט, אז יודען זענען נישט בעפאלען קיין אראבער, אז זיי האבען נישט קיין אינטערעס אנצופאלען אויף די אראבער, אנווייזע זאז יודען האבען זיך שטאלץ פערטיידיגט נעגען פאגראמטשיקעס און מערדער איז אויך נישט געווען, ווייל די יודען אנערקענען דאס אליין און זענען שטאלץ דערויף, זאגען, אז ס'איז נויטיג א צוזאמענארבייט פון יודען מיט אראבער, האבען דאך יודען אין דעם בכלל נישט געלייקענט.

אלא וואס דען, מ'האט געדארפט גענוי אויס־פארשען די טעטיגקייט פון דער ארץ־ישראל־אד־מיניסטראציע בעת די געשעהענישען, האבען יודען שוין פון פאראויס געוואוסט, אז אנשטייסען זיך אליין אין מיטען מארק איז אנ'ענין פאר א משוגענעם, מ'האט לכתחילה געוואוסט, אז די ענגלישע פארלאמענט־מיטגלידער וואס פאר א מיינונג זיי זאלען נישט האבען וועגען דעם ענין, זאלען זיי איהם נישט ארויספיהרען אין דער וועלט אויף א.א. אופן, וועלכער זאל שאדען ברענגען ענגלאנד.

קיין פארשונגס־צוועקען זענען די ווייטע־שאפטליכע, נאציאנאלע, עקאנאמישע פראבלעמען פון ארץ־ישראל זענען דאך נישט אריינגעגאנגען אין דער קאמפעטענץ פון דער דאזיגער קאמיסיע — און די טאקע פאר דעם יודישען פערזאנטערעסיר־טען צד געווען לגמרי איבריג. און די דאזיגע קאמיסיע האט דאס איצט פערעפנטליכט איהר בע־ריכט, וועלכער איז ממילא איבריג, ווייל ער איז נישט רעצידירענד און נישט פערפליכטענד, אבער ער האט געמאכט דעם געהעריגען רושם אויף די נשתעריגע שטימונג ביים סאמט אנקומען פון דער אראבישער רעלעגאציע קיין לאנדאן.

דאס אינטערעסאנסטע דערביי איז, אז דער האלב־אפיציעלער ארגאן פון קאלאניען־מיניסטער־יום איז געווען גוט בעהאוזעט אין די ארבייטען פון דער קאמיסיע און כסדר געברענגט ידיעות וועגען אינהאלט פון בעריכט און טאקע נאר אויס־גענוצט די ערטער, וועלכע זענען ניט גינסטיג פאר יודען.

וואלט דער בעריכט זיך געהאלטען אין דער רייך־פארמעלער זייט פון אפשפיגלען די אויגוסט־געשעהענישען און וואלט ארויסגעזאגט זיין מיינונג אויף דעם אדער אנ'אנדערען אופן, וואלט דאס נישט געווען אזוי שרעקליך, זען אבער די מעהרהייט פון דער קאמיסיע מיטגלידער ווילען אויף דעם סמך פון [...] רייניגען געריכטליכען פראצעס א־ויסטראגען אנ'אורטייל וועגען דעם, צי איז די באלפור־דעקלא־ראציע א מלוכה־אקט, אדער צי איז דער מאנדאט איבער ארץ־ישראל עפעס מעהר ווי א שטיקעל פאפיר דא ווערט עס שוין א סקאנדאל נישט נאר פאר יודען, נאר פאר דער גאנצער פאליטישער וועלט, וועלכע האט אין דעם אן אנטייל און איז און דעם שטארק פעראינטערעסירט.

ווען די קאמיסיע זיל אויפן סמך פון א גע־ריכטליכער פראצעדור פעסטשטעלען, אז ס'איז שוין נישט פערהאן קיין אויסיכט אויפ'ן ווייטערדיגען ערפאלג פון דער יודישער קאלאניזאציע און אז ס'איז שוין נישט פערהאן קיין באדען פאר דער דא־זיגער קאלאניזאציע — איז עס א לייכטזין, אנ'אומ־פעראנטווארטליכע נישט־ערנסטע פעסטשטעלונג און גלייכ־צייטיג א גרויסע עילה פאר יודען.

ווען די מעהרהייט פון דער קאמיסיע ערלויבט זיך פעסטצושטעלען, אז די ארץ־ישראלדיגע ארבייטער־ארגאניזאציע רעכענט זיך אין דייך אמיגראציע מיט דער פאליטישער זייט און נישט מיט קיין קוואלי־פיקאציעס, איז עס א פאליטישער אונזין, וועלכער לאזט זיך נארנישט דערווייל נא [..]אפשאצען.

ס'איז אמת, אז דער דאזיגער בעריכט איז מסוגל געווען ארויסצורופען א געוואלטיגע אויפ־רעגונג און בעאונרוהיגונג צווישען יודען און צוי־שען אלע יודישע און נישט־יודישע אנהענגער פון ציוניסטישען געדאנק, ס'איז אבער אויך אמת, אז די אנפ־הרער פון דער ציוניסטישער אידעע זער־נען אבסאלוט נישט געווען צוגעגרייט צו דעם דאזיגען אנגריף, און ס'מאכט דעם איינדרוק ווי דער בע־ריכט וואלט זיי געטראפען נאנ [...]אומגעריכט. די ערקלערונג פון פראפ. וויצמאן גלייך נאכ'ן פער־עפנטליכען דעם בעריכט זאגט נארנישט און שטיצט זיך נישט אויף קיין שום אויסשפרעכדע ארגומענטען, אבער אין גערעכטיגקייט איז איצט נאך אנ'ענין און רייך פריוואטע און געזעלשאפטליכע בעציהונגען, אבער נישט אין פאליטיק און ביים לעזען אינטער־נאציאנאלע פראבלעמען, אויך האפען איז נישט קיין רפואה אין ערנסטע ענינים, דאס האפען אויף מאכ־דאנאלדען און אויף דער ענגלישער רעגירונג איז נישט קיין געגוגענדער ענטפער אויפ'ן בעריכט פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע.

„פיינדליכער האט ער נישט געקאנט זיין“

„דואר היום“, „הארץ“, „דיילי העראלד“, „מארנינג פאסט“ און „דיילי ניוס“

וועגען בעריכט פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע

ירושלים (יט"א) די העברעאישע פרעסע ווידמעט פיל אויפמערקזאמקייט דעם בעריכט פון דער בריטישער אויספארשונגס־קאמיסיע.

„דואר היום“ שרייבט, אז דער בעריכט איז אויסגעשפראכען אנטי־ציוניסטיש. פון ערשטען מא־מענט פון איהר אנקומען קיין ארץ־ישראל, — שרייבט די צייטונג, — האט די מעהרהייט פון דער קאמיסיע ארויסגעוויזען פיינדשאפט לגבי די יודען און סימפאטיע פאר די אראבער. די רעגירונג האט אקטיוו געשטיצט די דאזיגע טענדענץ. עס איז גע־ווען נאר איין זאג פאר די יודען צו שיצען דעם כבוד פון ציוניזם דורך דעקלארירען אפען און איין פולער מאס די ציוניסטישע שטרעבונגען, די יודישע עדות האבען אבער נישט אויסגעקליבען דעם דא־זיגען וועג. דער בעריכט שטייגט איבער אלע פעסי־מיסטישע השערות. ווען דער בעריכט זאל צונויפגע־שטעלט ווערען דורך דער אראבישער עקזעקוטיווע דורכ'ן „דיילי מייל“ אדער דורכ'ן נאטיקאן, וואלט ער שוין נישט געקענט זיין פיינדליכער. אלע עמ־פעהלונגען פון דער קאמיסיע צו שטרעבען בערעכ־טיגען די אראבער און א בערווארפען די פעראנט־ווארטליכקייט אויף יודען. די עמפעהלונגען פון דער קאמיסיע שטעהען אין סתירה מיט'ן מאנדאט. די שטעלונג פון הארי סנעל, וואס איז אויסגעדריקט אין זיינע בעווארענישען, איז פאר אונז א גאר קליינע טרייסט פערגעניגט „דואר היום“.

„הארץ“ שרייבט, אז דער בעריכט פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע איז א שווארצער קלאפ, פון וועלכען יודען זאלען זיך נישט אזוי שנעל אויס־היילען. די קאמיסיע האט נישט בעוויזען אויפצו־פאסען דעם גייסט פון אונזער לייערגרינג פאלק, און האט נישט קיין פערשטענדניש פאר'ן יודישען אויפ־בוי־ווערק. די קאמיסיע איז בעאיינפלוסט געווארען דורך דער אראבישער פראפאגאנדע, דורך לוקן און זיינע חברים. די קאמיסיע האט איגנארירט דעם פאקט, דאס די ציוניסטען האבען אויף אלע קאנגרעסען אלעמאל דעקלארירט זייער פעסטע שטרעבונג צו שלום מיט די אראבער. די קאמיסיע האט איגנאר רירט דעם פאקט, וואס די עמיגראציע איז אלעמאל רעגולירט געווארען אין הסכם מיט די אויפנאהמס־פעהיגקייט פון לאנד. די בעהויפטונגען פון דער קאמיסיע וועגען די שוועריגקייטען, וואס זענען פער־בונדען מיט דער באלפור־דעקלאראציע און דעם ארץ־ישראל־מאנדאט זענען אנ'איבערשטייגונג פון זייערע קאמפעטענצען. דער אנגריף געגען דער „יודישער אגענץ“ בעדראהט די יודישע רעכט, וואס שטיצען זיך אויפ'ן מאנדאט. מיר מוזען פאדערען — פערענדיגט „הארץ“ — די בעשטימונג פון א קעניג־ליכער קאמיסיע און די פולע פערווירקליכונג פון ענגלאנדס פעראנטווארטליכקייט.

*

לאנדאן (יט"א) דער ארגאן פון דער לייבאר פארטיי „דיילי העראלד“ האט פערעפנטליכט אנ' ארטיקעל וועגען דעם בעריכט פון דער בריטישער אויספארשונגס־קאמיסיע, אין וועלכען עס ווערט גע־זאגט צווי. א.ד.: „די קאמיסיע האט אונפערמיידליך זיך געמוזט פערנעמען א הויז מיט די דירעקטע סיבות פון די ארץ־ישראל־אונרוהען און אויך מיט זייערע טיפערע אורזאכען. דער יודישער איינוואנדערונגס־פלאן, וואס שטרעבט צו פערוואנדלען דאס לאנד פון זייערע אבות אין א נאציאנאלע היים פון דער יודישער ראסע האט געבראכט אין בעריהרונג 2 ראסען, 2 גלויבענס, 2 ציוויליזאציעס פון איין זייט“.

שטעהען די יודען, פול מיט ענטוזיאסטישער שטרעבונג צוריק אויפצובויען דאס לאנד און איינ־ווידלען דאס פאלק אין דער נאציאנאלער היים. פאר די אראבער האנדעלען אין די בעוועגונג אויסגעשטעלט אלס א געפעהרליכע אויסלענדער־אינוואזיע, וואס בעדראהט זייער ערד, זייער לעבענסשטייגער, זייער קולטור. דאס איז א פרעמדע־איינוואנדערונג פון גרויסען מאסשטאב און פון אלארמירענדען טיפ. די אראבער האבען זיך דערשראקען און שרעק איז אלעמאל דער פאטער פון געוואלד. ביי א.א קאנ־פליקט זענען מעגליך 3 אויסגאנגען. דער ערשטער אויסגאנג: די ציוניסטישע בעוועגונג פאלט דורך, און די יודען ציהען זיך צוריק. דער צווייטער: די יודען ענטוויקלען בהרגנה די אראבער, און שטופען זיי אפ איבער'ן ירדן. דער דריטער אויסגאנג: ביידע ראסען שאפען אין פערלויף פון דער צייט א פריינד־ליכען צוזאמענלעבען. דער דריטער אויסוועג קען דערגרייכט ווערען נאר אין דעם פאל, אויב די אראבער און יודען וועלען אונטערדריקען זייערע שטאר־קע געפיהלען דעם בעוואוסטזיין פון א פאלעסטינער נאציאנאליטעט. נישט אויפהערענדיג צו זיין גוטע יו־דען און גוטע אראבער, דארפען זיי ווערען פריינדליכע פאלעסטינער. פאר דער ווירקליכער בעריינונג איז נויטיג רעדוצירען ביז מינימום דעם אויסערליכען דרוק. די ניי־אנגעקומענע דארפען ארויסווייזען זייער לאיאליטעט לגבי ארץ־ישראל, און דארפען נישט אויסעהן ביי די אראבער, אלס אגענטען פון פרעמדע און געהיימנישפולע ארגאניזאציעס, וואס ביל־דען די פראפאסטען פון א גרויסער און געפעהרליכער אינוואזיע פון מערב“.

*

לאנדאן (יט"א) דער „מארנינג פאסט“ האט געווידמעט דעם בעריכט פון דער ענגלישער אויספארשונגס־קאמיסיע א לייט־ארטיקעל, אין וועל־כען עס ווערט געזאגט: עס איז נישטא וואס צו האר־פען, דאס ביי די יודען, ביי די אראבער וועלען זיין צופרידען מיט'ן בעריכט פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע וועגען די אונרוהען אין ארץ־ישראל. דאך איז דאס דער ערשטער פרוב צו געבען א ריכטיגע אבשאצונג פון דער לאגע. די אונרוהען האבען זיך אנגעהויבען צוליב דעם אנפאל פון די אראבער אויף די יודען. די יודען ווערען אבער אויך גערעכענט. דער אינצידענט ביים כותל־מערבי האט געטראגען א פראוואצירענדען כאראקטער. די טיפסטע סיבה פון די אונרוהען איז געווען די אויפרעגונג געגען די ציוניסטישע אמביציעס אין ארץ־ישראל. די ציו־ניסטען האבען טאקע אריינגעבראכט קאפיטאל אין אונטערנעהמונגס־גייסט אין לאנד, אבער אין א נישט געגוגענדער מאס, כדי אבצואבירען דעם בעפעל־קערונגס־צופלוס. די ציוניסטען שטרעבען אפען צו א יודישער מעהרהייט אין ארץ־ישראל און די אראר בער קענען זייער לאנג נענוג נוט, כדי האבען א גרונד מורא צו האבען, אז א.א מעהרהייט קען נישט געשאפען ווערען אהן א פערדרענגונג פון זייער פאלק. עס וואלט נעוועזען נישט קלוג מצד די ציוניס־טען צו רעכענען נאר אויף דער אונטערשטיצונג פון די ענגלישע באיאנעטען. דאס איז נישט קיין וועג פאר א פאלק, וואס געפינט זיך אין א.א לאגע, אז זיי אין ארץ־ישראל אדער אין אנדערע לענדער. אויב זיי קענען זיך בעזעצען אין לאנד, קען דאס פאר קומען נאר אין פערשטענדיגונג מיט די אלט־איינ־געוועסענע איינוואוינער. דער איינציגער וועג פאר זייער ערפאלג איז צו רעדוצירען זייערע אידעאלען צו א בעשיידענעם מאסשטאב און שטיצען די האפנונ־גען אויף פריינדשאפט מיט די, וואס מוזען בלייבען זייערע שכנים.

„דיילי ניוס“ ווידמעט אן אין א לייט־ארטיקעל אז די אויספארשונגס־קאמיסיע האט זיך איבערגע־שריטען איהרע קאמפעטענצען ארויסגעבענדיג א גאנץ דיקען באנד מיט אויספיהרונגען, וואס האבען נישט קיין אומיטעלבארע שייכות מיט די „דירעקטע סיבות“ פון די אונרוהען. עס איז נישטא קיין גרונד צו זיין אונצופרידען מיט דער אלגעמיינער אויספיה־רונג וועגען דער נויטווענדיגקייט פון א קלארער פעסטשטעלונג פון דער ענגלישער פאליטיק אין ארץ־ישראל. דאס קען אבער נישט בערעכטיגען די פרובען אריינצודרינגען אין די טיפערע סיבות פון די געשעהענישען, וואס עס געהערט צו דער העכערער אינסטאנצען. צי איז הי סנעל גערעכט, לעגענדיג מעהר פעראנטווארטליכקייט פאר די גע־שעהענישען אויף די אראבער, איז א פראגע פון שטאנדפונקט. ער איז אבער זיכער גערעכט, אנווייזענדיג אויף דער פעראנטווארטליכקייט פון די ענגלישע בעאמטע. זיי זענען ווירקליך פעראנט־ווארטליך פאר אבהיטען די רוה און ארדנונג אין לאנד.

די פוילישע בעאמטע און די יודען

פון יעקב לעשטשינסקי

דעריבער גאנץ נאטירליך, וואס עס בעקומט זיך, אז די מלוכה האלט שטענדיג מלחמה מיט יודען, מיט די אין וועמענס הענט דער האנדעל און די אינ־דוסטריע געפינען זיך דער עיקר, און אזוי ווי אין דעם האנדעל זענען יודען נאך מעהר פערטראטען, ווי אין דער אינדוסטריע, גיסט מען אויס דעם גאנ־צען צארן אויפ'ן האנדעלס־קלאס, וועלכער בע־שטעהט אין פוילען אויף 75—80 פראצ. פון יודען.

דער פוילישער בעאמטער קומט נישט אין לט־בען אין קיין שום בעריהרונג מיט האנדעלס־מענשען און ער קאן דעריבער נישט פיהלען נישט זייערע גוטע צייטען און נישט זייערע ביטערע צייטען. ער פיהרט דורך זיינע אויפגאבען נישט ווי א לעבעדיגער מענש מיט געפיהלען און סימפאטיעס, נאר ווי א מאשין, ווי א טרוקענער מעכאנישער אפאראט, און דעריבער האנדעלט ער אזוי גרויזאם און אפט קאלט מערדעריש.

אין א סך שטעט, וואו די פוילישע בעפעלקע־רונג איז א נישטיגע מינדערהייט און די יודישע א ריזיגע מעהרהייט, בעקומט זיך טאקע אזוי, אז די צונעשיקטע פוילישע בעאמטע פיהלען זיך ווי אין פאנטען, ווי אנ'ארמעע וואס האט איינגענומען א פרעמד לאנד. זיי רעכענען זיך אבסאלוט נישט מיט די אינטערעסען פון דער בעפעלקערונג. נאר מיט די אינטערעסען פון דעם אמט, וועלכען מען האט זיי איבערגעגעבען.

דער קאמף פון יודען צו קאנען ווערען רעגי־רונגס־בעאמטע וואלט אפשר דער וויכטיגסטער אין דעם אלגעמיינעם קאמף פאר רעכט אויף ארבייט.

רעכט אויף ארבייט — דאס איז איצט דער געוואלד־געשריי פון גאנצען פוילישען יודענטום. דער געשריי איז געווענדעט צו דער רעגירונג, צו די שטאט־ראטען, צו די פאבריקאנטען, און פריהער פון אלץ צו די יודישע פאבריקאנטען.

יודען ווערען נישט צוגעלאזען נישט נאר צו ווערען מלוכה־בעאמטע, נאר אויך נישט צו ווערען שטאטישע בעאמטע. און אפילו פשוט ביי ארבייט אין שטאטישע אונטערנעהמונגען, ווי ביים טראמוואי, ביי קאנאליזאציע, וואסער־ליטונג, אפילו נישט ביים

מיט האנדעל פערנעהמען זיך ביי נישט־יודען סך־הכל צוויי פראצענט. 18 מאל ווייניגער ווי ביי יודען. מיט אינדוסטריע פערנעהמען זיך ביי זיי סך־הכל אועלכע אכט פראצענט, און דאס דער עיקר אין דער גרויס־אינדוסטרי, וואס גיט א.ע. ארבייטס־לאגע מלוכה־שטיצע, ביי יודען זענען אין דער אינדוסטריע פערנומען 4 און א האלב מאל א גרעס־סערער פראצענט. אבער נאר אין האנדווערק און קליינאינדוסטריע, וואס גיבען נישט קיין רעכט אויף פערזיכערונג.

ביי זיי זענען גאנצע זעקס פראצענט פערנומען ביי דער מלוכה אלס בעאמטע און ארבייטער, און ביים נרעסטען קריזיס בעקומען זיי אויסגעצאהלט און לעבען זיך רוהיג. יודען זענען אפילו קיין איין פראצענט נישט פערנומען ביי דער מלוכה. אין גאליציע זענען נאך געבליבען איינצעלנע יודישע בע־אמטע פון אמאליגע צייטען, אבער מען רויכערט זיי צוביסלעך אויס. און עס איז נישט ווייט דער טאג ווען די אמאליגע גאליציע וועט זיך אויסגלייכען מיט דער אמאליגער רוסיש־פוילען, וואו עס איז נישט געווען קיין איין יודישער בעאמטער.

די ראלע פון די בעאמטע אין דער מלוכה דארף אבער נישט געמאסטען ווערען מיט זייער צאהל. זייער ראלע איז א סך גרעסער. און די גרעס־טע טראגעדיע פון די פוילישע יודען בעשטעהט טאקע אין דעם, וואס די מלוכה־מאשין ליגט אין די הענד פון אועלכע, וואס זענען נישט נאר אנטיסע־מיטיש, נאר זיי הויבען בכלל נישט אן צו פערשטעהן די גאנצע פערוויקעלטקייט פון א מאדערנעם מלוכה־לעבען.

אלע טיילען פון דער רעגירונג זענען נישט נאר נאציאנאל, נאר אויך סאציאל געזעלשאפטליך פיינדליך צו יודען. די בעאמטע זענען מעהרסטענ־טיילס קינדער פון פריצים, פון שליאכטשיצען און פון רייך געווארענע פויערים, אלע מענשען ווייטע פון האנדעל און אינדוסטריע, פרעמדע און פיינדליכע צו אועלכע פרנסות, זיי זענען אויסגעוואקסען אין אנ'אגראר טישע בעשעפטיגונגען. און זיי בלייבען לעבען אויך אין שטאט אין א סביבה, וואס איז פרעמד און ווייט פון דעם האנדעל און דער אינדוסטריע.

און אט אזעלכע מענשען בעשטימען דעם שיק־זאל פון די צוויי בעשעפטיגונגען, פון וועלכע עס לעבען 75 פראצענט פון די פוילישע יודען. עס איז

רייניגען די גאסען, קאמש יודען בעטען זיך אויך אויף אזעלכע שווארצע ארבייטען.

אט איז א טאבעלע, וועלכע איז צונויפגע־שטעלט אויפ'ן גרונט פון ד"ר יפאקטען, וואס דאס ביורא פון רעכט אויף ארבייט, האט צונויפגענומען:

שטעט	פראצענט יודן אין דער שטאט	פראצענט יודן צווישן שטאט־בעאמטע
ווארשע	32.5	3.0
לובלין	34.0	2.6
אסטראוויעץ	33.0	1.1
קאנין	33.0	2.9
אלעקסאנדראוו	30.0	4.0
משטשאנאוו	50.0	1.0
ליפנא	25.0	8.0
כעלם	50.0	12.0
נאשעלסק	55.0	10.0
נאווי־דוואר	60.0	11.0
ביאלא	50.0	15.0
ולאדימיר וואלינסק	70.0	16.0
גראדנע	47.0	10.5
ראוונע	75.0	13.0
הרובעשאוו	60.0	70.0
סלאנים	70.0	51.0

נאר אין א פאר שטעט מאכען די יודען אויס א בעדייטענדען פראצענט פון די שטאטישע ארבייטער און בעאמטע. אבער אין די מעהרסטע שטעט זענען זיי צווישען די ארבייטער און אנגעשטעלטע 10 און 15 מאל ווייניגער ווי אין דער בעפעלקערונג.

אין ווארשאווער שטאדראט פיהרט די פוילישע פראקציע שוין עטליכע יאהר אנ'ענערגישען קאמף, מען זאל צונעהמען יודישע ארבייטער און יודישע בעאמטע. אבער ביז אהער האט זי במעט נארנישט איינגענומען. די פאר הונדערט יודישע

(שלוס אויף 6־טער זייט)

ניישר פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

ניישר פאלקסבלאט

מאנטאג 7 ט ניסן תר"ץ

אפריל
זון-אויפגאנג 5.05
זון-אונטערגאנג 6.14

אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע

(מ) דעם 31. מערץ האט מען אנגעהויבען ארויסצוגעבען די מלוכה'שע אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע פאר הורש מערץ 1930.

די אויסצאהלונג פון דער אונטערשטיצונג קומט פאר פאר ארבייטסלאזע, וועלכע זענען פעררעגיסטרירט אין דער ערשטער אפטיילונג פון מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט (פ.ו.פ.פ.) אין לאקאל פיעטריקאווער 212. פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע זענען רעגיסטרירט אין דער צווייטער אפטיילונג פ.ו.פ.פ. אויף פיעטריקאווער 273, פון 10 ביז 2 א זייגער נאכמיטאג, אין פאלגענדער ארדנונג:

היינט, מאנטאג, דעם 7. אפריל — M
מארגען, דינסטאג, דעם 8. אפריל — N O
מיטוואך, דעם 9. אפריל — P R
דאנערשטאג, דעם 10. אפריל — S
פרייטאג, דעם 11. אפריל — T U
שבת, דעם 12. אפריל — W Z Ż

די ארבייטסלאזע, וועלכע קומען נאך אונטערשטיצונג, דארפען ביי זיך האבען א פערזענליכען דאקומענט און לעגיטימאציע פון פ.ו.פ.פ.

מחמת יום-טוב
דאפעלטע אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע

צום וואיעוואדע יאשטשאלט האט זיך געווענדעט א דעלעגאציע פון ארבייטסלאזע, וועלכע האבען געבעטען, אז אין צוזאמענהאנג מיט די אנקומענדיגע יום-טובים זאל פערגרעסערט ווערען די אונטערשטיצונג פאר די פעררעגיסטרירטע אין דעם בירגער-קאמיטעט צו העלפען די ארימסטע.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער ווירטשאפטליכער פערטיילונגס-קאמיסיע און עס איז בעשלאסען געווארען די אונטערשטיצונגען ארויסצוגעבען אין א דאפעלטער מאס — פאר מערץ און אפריל. די דאפעלטע אונטערשטיצונג זאל ארויסגעגעבען ווערען שוין אין דער לויפענדער וואך.

מעשה שהיה כך היה:
א—גאלדעניו, ב—איהר חתן, ג—א שכנ'טע, ד—א פערשעמטע כלה, און ה—און-אך-און-וויי!

— „גאלדעניו", פארוואס זאלט איהר נישט ארויפקומען צו אונז מיט'ן חתן, עס איז צווישען מענשען פרעהליכער?"... אזוי האט זיך געווענדעט די שכנטע פייגעלע מ. צו פרל. ג. ב.

גאלדעניו האט טאקי א טראכט געטון: „פארוואס נישט פריינגעהען מיט'ן חתן צו דער שכנ'טע?"

און זי איז ארויפגעגאנגען מיט'ן חתן אויף א וויזיט.

פון דעם מאמענט הויבט זיך אן פרל. ג.'ס טראגעדיע.

די שכנ'טע האט באלד אגגעמאכט א פליאטקע און דאס פארל צוקריגט.

דער רוגז צווישען חתן-כלה האט אבער נישט לאנג געדויערט, און זיי האבען זיך איבערגעבעטען; אבער צווישען דער כלה מיט דער פאלשער פריינדין — שכנ'טע איז פערבליבען א שנאה.

מאכט זיך א מעשה, אז צו דער שכנ'טע קומט א שוועגערין, א כלה-מעדעל, א קיילעכדיגע יתומה, וועלכער מען מוז תנונה-מאכען. עס טרעפט זיך אויך א חתן פון קוטנע; א רייכע מוהמע קויפט א וואוינונג און מעבלירט עס אויס; פאר'ן חתן בעשטעלט מען אויך א תנוה-אנצוג — אלץ ווי עס דארף צו זיין.

אין טאג פון דער תנונה האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז דער קוטנער חתן, וויל נישט קומען צו דער חופה — ער האט חרטה.

און דא האט געלאזט אין גאנג איהר גאנצען דיפלאמאטישען טאלאנט די שכנ'טע.

זי האט אויפגעזוכט גאלדעניו'ס חתן, איהם איבערצייגט, אז אזא גליק, ווי בעקומען שוין א פערטיגע כלה, נאך אונטער דער חופה צו גהען, מיט אנ'אויסמעבלירט צימער א. ד. ג. איז א גליק, וואס מען טאר נישט פערזעהען און מען דארף עס אויסכאפען.

דער יונגערמאן האט זיך געלאזט צו רעדען דערצו און זיך געשטעלט אונטער דער חופה מיט דער פערשעהמטער כלה.

ווען גאלדעניו האט זיך דערוואוסט וועגען דער חתונה פון איהר חתן מיט דער צווייטער כלה, האט זי אויפגעהויבען דעם ריכטיגען גפילדער, און דער יונגערמאן האט זיין געוועזענע כלה אזוי צושלאגען, אז מען האט געמוזט ארויסרופען צו איהר פאגאטאוויע.

מיט דער דאזיגער געשיכטע קאכט איצט די וואלבארסקא-גאס.

געבוירט און דער'הרג'עט
אזוי האט דאס דינסטמיידעל געבוירען און דער'הרג'עט איהרע 2 קינדער

די אויספארשונגס-מאכט האט בעקומען א מעלדונג וועגען א שוידערליכען פערברעכען פון א מוטער, וועלכע האט עומארדעט איהרע דריי קינדער.

די געשיכטע איז ענטדעקט געווארען אויף פאלגענדען אופן:

איינע פון די לאקאטארקעס פון הויז אויף ציגעל-גאס 44, האט אויפ'ן בוידעם פון דעם הויז געפונען א טויט קערפער'ל פון א קינד. וועגען דער ענטדעקונג האט מען באלד מיטגעטיילט דער פאל ציי, וועלכע האט אדורכגעפיהרט אנ'או ספארשונג און באלד געפונען די מערדערין-מוטער — די 27-יעהריגע אננא כענטשינסקא, א דינסטמיידעל אין דעם אויבענדערמאנטען הויז.

די כענטשינסקא האט געהאט אנ'אונגעזעצליך קינד, וועלכעס זי האט א קורצע צייט געהאלטען ביי א געוויסער אנטאנינא פאלישקעוויטש און געצאהלט איהר פאר'ן אויסהאלטען דאס קינד.

איינמאל איז די מוטער געקומען צו דער פאלישקעוויטש און אפגענומען דאס קינד: זי האט ערקלערט, אז עפעס א רייכע פאמיליע וויל ביי איהר צונעמען דאס קינד פאר אנ'אייגענס. דאס דאזיגע קינד האט מען נאכדעם געפונען אויפ'ן בוידעם א טויטס.

די פערברעכערין-מוטער האט בעת'ן געריכט ערקלערט, אז דאס קינד איז אליין געשטארבען נאר אזוי-ווי זי האט נישט געהאט קיין געלד אויף קיין קבורה, האט זי עס בעהאלטען אויפ'ן בוידעם צווישען די שמאטעס. די מעדיצינישע אויספארשונג האט אבער בעוויזען, אז דאס קינד איז דערשטיקט געווארען.

די ווייטערדיגע אויספארשונג האט אויך דערוויזען, אז די כענטשינסקא האט אויף דעם זעלבען אופן אומגעבראכט נאך צוויי איהרע נישט-געזעצליך געבוירענע קינדער.

די בעשולדיגטע טענה'ט איהרס: „כ'בין בעווען ארים, כ'האב נישט געהאט, מיט וואס די קינדער צו דערנעהרען, זיי זענען אליין געשטארבען"...

דאס געריכט האט פער'משפט די בעסטיאלישע מוטער אויף 5 יאהר שווערע טורמע.

געוואלט בעצירען זיין פרוי'ס קבר
האט מען איהם אליין אוועקגעלעגט א טויטען

אויפ'ן פיעטריקאווער שאסע לעבען וואלבארוש האבען די דורכגעהער געפונען א טויטען קערפער פון א מאנספערשוין און נעבען איהם עטליכע אויסגעהאקטע בוימלעך כאינקעס. אין דעם טויטען האט מען גלייך דערקענט דעם 42-יעהריגען איגנאצי קרוזע. די מעדיצינישע סעקציע האט ארויסגעוויזען, אז קרוזע איז געשטארבען פון א שטויס אין בויך אריין, פון וואס ער האט בעקומען אנ'אינערליכען בלוט-אויסגוס.

די ווייטערדיגע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז קרוזע איז אין דעם קריטישען טאג בעגאנגען אין וועלדעל אויסהאקען א פאר בוימעלעך, כדי צו בעציינען דעם קבר פון זיין פרוי צום יאהרצייט. אין וועלדעל האט ער וואהרשיינליך אנגעטראפען אויף די וועכטער אדער אנדערע. עס איז ענטשטאנען א געשלעג, בעת וועלכען עמיצער האט קרוזע'ן דערלאנגט אזא קלאפ, אז ער איז געפאלען א טויטער.

די אויספארשונג ווערט ווייטער געפיהרט.

דער מוזעי אין מאגיסטראט

(—) ווי מיר דערוויסען זיך, ווערט שוין איצט פערענדיגט דער רעמאנט אין די מאגיסטראט-זאלען, וואו ס'וועט געעפענט ווערען די אויסשטעלונג פון מוזעי, וועלכער איז מנדב געווארען דורך פראפ. בארטאשעוויטש.

די אויסשטעלונג וועט געעפענט ווערען דעם 13 אפריל.

— האללא, ווער רעדט?
עס מאכען זיך נייע טעלעפאנען

(—) פאריגען חודש זענען צוגעקומען נייע 180 טעלעפאן-אבאנענטען. די צאהל אבאנענטען בכלל האט שוין איבערגעשטיגען די צאהל 9000. יעדען טאג קומען דורכשניטליך צו נייע 10 אבאנענטען.

א קרבן פון מאשינען

אין קינדערמאנ'ס פאבריק אויף לאנקאווא 23 איז אריינגעכאפט געווארען דורך א טראנסמיסיע-פאס דער ארבייטער בראניסלאוו וועבערקעוויטש. אין א האפנונגסלאזען צושטאנד האט מען דעם אומגליקליכען אפגעפיהרט אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל.

טרינקט נור כשר'ען וויין
„בארווין"
מענדיל בארנשטיינ'ס

פער'סמ'ט

אויף פושענדזעלניאנא 12 האט זיך פער'סמ'ט די 22-יעהריגע העלענא אנטאניאק.

*

אין טויער פון הויז אויף שטארק'ס גאס 2, האט זיך פער'סמ'ט מיט זאלץ-זויערע די 27-יעהריגע בראניסלאווא טאמאלסקא, אנ'ארבייטערין פון ריבנא 14.

ארונטערגעפאלען פון פערד

אויף האלערס פלאץ איז נעכטען בעת די מיליטער-איבונגען אראפגעפאלען פון פערד און זיך שטארק צוקלעטשעט דער רעקרוט פון 4-טען ארטילעריע-פולק זיגמונט קאסעצקי.

אשר גאל אבותינו...
א סימן: אז עס שמעקט נאר בלויז מיט פארפום, און איז'ן איז אבדערש

די אויפזיכטס-מאכט האט פערענדיגט די סאניטארע אינספעקציע אין אלע פריזיר-אנשטאלטען.

די אינספעקציע האט געדויערט די גאנצע פאריגע וואך.

עס האט זיך ארויסגעשטעלט, אז פון די 407 אנשטאלטען אין לאדז, האט אין 167 די קאמיסיע פעסטגעשטעלט א גוטען סאניטארען-צושטאנד און אין 240 — א שלעכטען. פון דער דאזיגער צאהל זענען 66 קוואליפיצירט צו א פולשטענדיגער ליקווידאציע, מחמת סיי די לאקאלען, סיי די איינריכטונגען ענטשפרעכען נישט די סאניטארע פאדערונגען.

די אינהאבער פון די איבריגע אנשטאלטען זענען אויפגעפאדערט געווארען אין משך פון א חודש זייערע אנשטאלטען אין ארדנונג צו ברענגען.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-1
קראנקהייטען פון די ביינער, גלידער,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאהניע פון ...
... אויף ...
... 7—5

ס'איז דא פאסטענס
אויף ארויסצופאהרען קיין אויסלאנד

(—) דער מלוכה'שער ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט, קילינסקי 52, זוכט קאנדידאטען מיט גוטע צייגנישען און רעפערענצען צו בעזעצען פאלגענדע פאסטענס:

10 דינסטמיידלעך פאר הויזווירטשאפט אויף ארויסצופאהרען קיין אויסלאנד, 1 אויפזעהערין, 1 וועטערינאר-פעלדשער, 1 סטענאטיפיסטקע מיט דער קענטניש פון דער פוילישער, ענגלישער, פראנצויזישער און דייטשער שפראך.

צום נייען טויג עס נישט
טא צו וואס טויג זיי די גנבה?

אין מאנופאקטור-לאגער פון א. י. סארנע בדאנסקא 138, האבען זיך אריינגעכאפט גנבים און ארויסגע'גנב'עט 20 פעקלעך גארן.

דער רעגולאציע-פלאן פון לאדז

דער מאגיסטראט איז איצט ענערגיש צוגעטרעטען צו ערלעדיגען די פראגע פון דער רעגולאציע פון דער שטאט. אין דער קומענדיגער וואך וועלען פארקומען ספעציעלע זיצונגען פון מאגיסטראט מיט'ן אנטייל פון די מחברים פון רעגולאציע-פלאן די פראפעסארען מיכאלסקי און טאלוויגסקי. נאך די זיצונגען פון מאגיסטראט וועט דער רעגולאציע-פלאן אפגעשיקט ווערען אין שטאט-ראט.

לאדזשער קאמעראל-טעאטער „ארארט" אל. 1. מאי 2
פריהער ענגל. זאל
ליטעראר. לייטער: משה בראדערזאן. דירעקטאר: יוסף סטרוגאטש.
קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן
היינט, מאנטאג, דעם 7-טען אפריל ד.י. 1 פארשטעלונג:
אנהויב 9.30 אווענד פון 1—3 זל. ס'ווערט געשפילט
„גאלד און זילבער" / 16 שלאגער-נומערן 16
פראגראם: 1) קום ליבקע טאנצען, 2) באגעגעניש, 3) נאכט-שטעמונג, 4) יודיש-יודיש, 5) יארו-באם, 6) תער מיין שיין מיידעלע, 7) על נהרות בבל, 8) נאכ'ן פשאלענט, 9) זיין הויקער, 10) עצה'לע, 11) מענש-מאשין, 12) טאנגאלאג, 13) קום מיט צרות, 14) שפאניש, 15) משה'לע, 16) חי-געלעבט.
קאנפראנסיער: ג. רייכענבערג. גארדעראבע נישט פערפליכטענד.
בילעטען צו בעקומען יעדען טאג פון 11—1 מיטאג און פון 5 נאכט. ביי דער קאסע פון טעאטער.

טרינקט נור כשר'ען וויין
„בארווין"
מענדיל בארנשטיינ'ס

„ווי.ז.א.“
צו דער היינטיגער גענעראַל-פערזאַמלונג

היינט, 8 א זייגער אין אווענט קומט פאר א'ן לאקאל פון וויז"א, פשעיאזד 2 די יערליכע אלגע־מיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידערינס פון דער געזעלשאפט.

פון דעם פונאנדערגעשיקטען בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט איז פארגאנ־גענעם יאהר איז צו זעהן, או וויז"א איז שטארק אויסגעוואקסען, סיי אין הינזיכט פון דער צאהל מיטגלידערינס (פון 160 אויף 530) סיי אין דער ארבייט.

וויז"א האט איינגעארדענט אין משך פון דער בעריכטס־צייט 26 פארלעזונגען פון פערשידענע הינגע און פרעמדע אנגעזעהענע פרעלעגענטען. צווי־שען זיי דעם פרעזעס פון דער ציוניסטישער עקזעק־טיווע ה' סאקאלאוו און ד"ר א. גאלדשטיין. די פארלעזונגען זענען בעזוכט געווארען דורך 3040 צוהערערינס.

וויז"א האט א חוץ דעם איינגעארדענט קורסען פאר העברעאיש. ארגאניזירט אי זפערשידענע ער־טער פון שטאט דריי פרעבעל־שולען, אויסגעטיילט א ספעציעלע קאמיסיע, וועלכע האט גענומען אויף זיך די אויפזיכט איבער דער קינדער־היים „הרצליה“.

עס איז ארגאניזירט געווארען א דראמאטישע סטודיע אין דער העברעאישער שפראך, וועלכע זאל אין דעם לויפענדען יאהר פערוואנדעלט ווערען אין א העברעאיש טעאטער.

ביי דער וויז"א האט זיך געשאפען א יוגנ־ט־סעקציע, וועלכע פיהרט א סעמינאריום פון געשיכטע פון ציוניזם, א קורס פון געשיכטע פון ידען, פון ענגלישע שפראך, גימנאסטיק און האנד־ארבייט.

א חוץ דער קולטורעלער און אויפקלערונגס־ארבייט האט די וויז"א אויך ארורכגעפיהרט א בעדייטענדע פארטייאישע ארבייט, געזאמעלט געלד פאר קרן־היסוד און קרן־קימת.

גמילת-חסדים-קאסע
אין ווידזעווער ראַיאָן

אין בית־המדרש „גמילת חסדים“ (זאנאיניקאווע 95) האט זיך געגרינדעט א נעגענזייטיגער הילפס־פעראיין גמילת חסדים. אין דער פערוואלטונג פון פעראיין געהערען אריין די ה"ה: פרעזעס ליכטענבערג, וויצע־פרעזעס ש. פינגער, קאסיר יעקב זאנבאן, סעקרעטאר מ. ל. מאך, פערוואלטונג יעקב ליבער־מאן, נ. פאזלאווסקי, יצחק זאלצענשטיין, פ. יאס־קאוויטש, מאלניצקי, הירש יאסקאוויטש, ש. רימאנט, ש. קלאן, וואלף פייצאר.

דער פעראיין האט שוין אנגעהויבען זיין טע־טיגקייט.

זינגט עס, און שפּילט עס
נייע יודישע גראַמאַפאָן-פּליטען

(—) די גרויסע ווארשאווער פירמע פון גראַ־מאפאָן־פליטען „האבאקארד“ האט איצט ארויסגע־געבען א נייע סעריע יודישע פליטען.

עס זענען איינגעזונגען געווארען א גאנצע רייה נומערן פון אונזער יונגען רעוויע־רעפערטואר, און צווישען זיי — פינף נומערן פון מ. בראדערזאן, ווי: „אמר אביי“, „עצה'לע“, „גאסען־מיידעל“, „די קינסטמיר פון לוטאמיר“ און „טיטאניק“.

די ריכטיגע משקה
און פאסענדע
אויף ארבע כוסות און אויף גאנץ פסח
איז בורווין און מעהד
כשר לברכת הגפן
צו פערשידענע פרייזען
„באָרווין“
מענדל באָרנשטיין
לאָדז נאָוואָמיעסקא 30
טעלעפאן 58-210
היט אייך פאר פאלסיפיקאטען!

בחנם מוז מען
איינמעלדען און אויסמעלדען

(א) זייט א לענגערע צייט זענען אפגעשא־פען געווארען די אפצאהלען פאר די איינמעלדונגען און אויסמעלדונגען, וואס ווערען בחנם אדורכגע־פיהרט אין די געהעריגע פאליציי־קאמיסאריאטען. אזוי־ווי אבער ס'טרעפען פאלען, או זשאנדצעם נעהמען דאך בעצאהלט פאר אויספיהרען אזעלכע פונקציעס, ווארענט די געהעריגע מאכט, או די שולדיגע און מאהנען אנצאהל פאר איינמעלדען אדער אויסמעלדען, וועלען אדמיניסטראטיוו בע־שטראפט ווערען מיט 500 זל. אדער 2 וואכען ארעסט.

א העלדיש מיידעל
ראטעוועט 2 קינדער און ווערט אליין דערטרונקען

(א) אין דער געגענד טאפאראוו, קאלישער קרייז איז אנאכט־יעהריג מיידעלע, קאזשימיערא טשעשלאק געגאנגען מיט צוויי נאך קלענערע קינ־דער ביים טייך. די קינדער זענען אריינגעפאלען אין טייך, און די קליינע קאזשיע האט זיך געווארפען זיי ראטעווען, וואס ס'איז איהר געלונגען, אבער אליין האט זי דערפאר בעצאהלט מיט איהר לעבען. זי האט זיך פערפלאנטערט אין די געוויקסען ביים ברעג, און אליין דערטרונקען געווארען.

ליקווידירט א באנדע באהן-גנבים

(—) די פאליציי האט זיך איינגעגעבען איצט פולשטענדיג צו ליקווידירען די באנדע באהן־גנבים וואס האבען געארבייט אויף דער ליניע זגערזש—זעלקאוויץ. בשעתו האבען די גנבות פון דער באנדע בעטראפען איבער 120 טויזענד זל. עטליכע פון דער באנדע זיצען שוין לאנג הינטערן שליסעל. נעכטען האט די פאליציי ארעסטירט דעם אנפיה־רער פון דער באנדע, א געוויסען סטאניסלאוו מאר־טשאק. דאס איז א בעקאנטער באהן־גנב, וועל־כער האט בעת' ארויסשפרונגען פון צוג פערלוירען ביידע פיס. אהן פיס איז ער געווען דער אנפיהרער פון דער געפעהרליכער באהן באנדע.

מאטשאק איז געברענגט געווארען קיין לאדז און איינגעזעצט געווארען אין תפיסה.

דעמאנסטראציע פון ארבייטסלאזע
אין טאמאשאוו

(א) 500 ארבייטסלאזע אין טאמאשאוו זענען נעכטען ארויס מיט א דעמאנסטראציע, און זיך בעמיהט אריינצוקריגען אין בנין פון מאגיסטראט. נאך דעם, ווי דער לייטער פון דער עקספאזיטור פון דער בושעשינער סטאראסטווע אין טאמאשאוו האט זיי דערקלערט, ווי שווער ס'איז די פינאנציעלע לאגע פון דער שטאט־פערוואלטונג, זענען זיך די דעמאנסטראנטען פונאנדערגעגאנגען.

פון קרן קימת לישראל
וואך פון דער בלוי-ווייסער פושקע

ווי עס איז שוין געוועזען געמאלדען, האט דאס צענטראל־ביורא פון „קרן־קימת“ אין פוילען פראקלאמירט אין די טעג פון חול־המועד־פסח א פושקע־וואך אונטער דעם לאזונג: „אין יעדע יודישע שטוב א קרן־קימת־פושקע“.

דער היגער קרן־קימת קאמיטעט איז שוין צוגעטרעטען צו מאכען אלע נויטיגע פארבערייטונ־גען צו דער אקציע פון פערשפרייטען די בלוי־ווייסע פושקע פון קרן־קימת.

גרויסע נדרים-אַקציע

ווי תמיד, איז אויך היי־יאהר בעשטימט געוואָ־רען א גרויסע נדרים־אקציע לטובת דעם קרן־קימת, וועלכע זאָל אדורכגעפיהרט ווערען אין די פסח־טעג אין די שולען און די בתי־מדרשים און אונזער שטאט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען פונאנדערגע־שיקט געווארען ספעציעלע בריף צו אלע גבאים פון די שולען, זיי ווערען געבעטען צו מאכען אלע מעגליכע פארבערייטונגען צו דער אקציע און זיך בעמיהען, או די מתפללים זאלען אין די פסח־טעג מנדר זיין לטובת דעם קרן קימת לישראל, אויסער דעם וועלען אין די ערשטע טעג פסח ביים דאוו־נען געהאלטען ווערען רעדעס וועגען די אויפגאבען און בעדייטונג פון קרן קימת פאר'ן אויפבוי פון ארץ־ישראל.

לאדזער ראדיא-סטאציע
היינטיגער פראגראם

12.30 — מוזיק פון גראמאפאן - פליטען. 15.15 — פארלעזונג פון ציקל פאר מאטוריסטען: „רעפארמאציע“, רעפערירט פראפ. זיגמונד דענטע. 15.35 — פארלעזונג: „קולטור־בעוועגונג אין פוי־לען“; פרעלעגענט — פראפ. יוזעף מאשטיצקי. 16.13 — פראגראם פאר קינדער: זאפיא שאדע־בערג, א געשפרעך „פסח אין פוילען“. 16.45 — ווירטשאפטליכער קאמוניקאט. 17.45 — מאניושקע־קאנצערט פון פויזען, אויסגעפיהרט דורכ'ן ארקעס־טער פון 58 פיעכאטע־פולק און כאר פון „האר־מאניע“. 18.55 — פרעהליכע אודיציע פון פוי־זען — פרעל. נאסקאווסקי. 19.20 — טעכנישע שמועסען. 19.40 — פ.א.ט. 19.58 — צייט־סיג־נאל. 20.15 — מוזיקאלישער פעליעטאן. 20.30 — אווענט־קאנצערט. 22.00 — פעליעטאן „רעיד גדיניא — קאזאבלאנקא“, פרעל. סטעמפאווסקי. 22.15 — קאמוניקאטען: ספארט, פאליציייאישע, מעטעאראלאגישע. 22.25 — „די לעצטע כוואליע“ רעד. פיאטראווסקי. 22.35 — קאמוניקאטען פון פ.א.ט. 23.00 — סאלאן־מוזיק פון „אאזע“.

פון די טעאטערן

אין יודישען טעאטער אין פילהארמאניע גהעט היינט „די מאמע פון דער וועלט“ מיט אננא און היימאן יאקובאוויטש.

„ארט“ — „גאלד און זילבער“.

אין פוילישען שטאטישען טעאטער „ארפעאוס אין גיהנם“.

אין טעאטער פאפולארני „דער פער'כשוזסטער קרייז“.

אין טעאטער קאמעראלני „דער דזשאן־באנד־זינגער“

ספּאָרט-בעוועגונג.

ל.ק.ס. — ל.ט.ס.ג. 1:1

נעכטען האבען זיך אויפ'ן פלאץ פון ד.א.ק. געטראפען די צוויי לאדזער מאנשאפטען, וואס גע־הערען צו דער עקסטרא־ליגע. פון איין זייט דער אלטער, אויסגעפרובטער, געהארטעוועטער און רוטיבירטער ל.ק.ס.־מאנשאפט און פון דער צוויי־טער זייט דאס בן־זקונים'ל אין דער ליגע — די מאנשאפט פון ל.ט.ס.ג.

געוועהנליך רופט מען דעם מעטש צווישען די צוויי לאדזער ליגע־מאנשאפטען „די לאדזער דערביס“, ווייל דאס דאזיגע וועט־שפיל דעצידירט אויך וועגען דער מייסטערשאפט פון דער שטאט לאדז.

כדי ווי געהעריג אפצושאצען די נעכטיגע „דערביס“, צו וועלכע ס'איז געקומען א רעקארד־עולם פון 5000 פערזאן, מוז מען צוגעבען, אז פאר לאדזער פוסבאל־ספארט, בעזונדערס פון דער עקסטרא ליגע, איז פיל היינטערשטעליג אקעגען דער עקסטרא־ליגע אין פוילען, וועלכע געפינט זיך דוקא אויף א נישט־קשה'דיגער הויך.

ווען מ'האט נעכטען געזעהען שפילען אויפ'ן ד.א.ק.־פלאץ די גאנצע סמעטענע פון לאדזער פוס־באל־ספארט, איז געווארען א ביסעל טרויעריג.

אויב אין געוויסע מאמענטען האבען זיך די פערטיידיגונגס־ליניעס פון ל.ק.ס. אנגעשטרענגט אין געוויסע ענטשפרעכענדע צוגען, האט דאס צו־זאמען בעמאכט דער אנגריף האט ווידער דער אנ־גריף פון ל.ט.ס.ג. בעוואלט ארויספיהרען דאס שפי־לען ווי געהעריג, האבען די הינטער־ליניעס דאס אבסאלוט נישט פערשטאנען. אזוי זענען געוועזען איינציגע אינטערעסאנטע מאמענטען, אבער נאר „מאמענטען“. קיין איינהייטליכע, קיין דויערנדע און אויסגערעכנטע צוגען זענען נישט געוועזען. ביי דעם דאזיגען צושטאנד האבען נישט געהאָל־פען דער נייער איבערגע'שמד'טער סטאר פון ל.ק.ס. קוביק. נישט ציל און נישט דורקא.

ל.ק.ס האט נישט געקענט ערצילען קיין נאטירליך טויער און נאר א צווייפעלהאפטער עלף, מעטער־שטויס האט ארויסגעראטעוועט די ל. ק. ס.־מאנשאפט פון א פולשטענדיגער קאמפראמיטאציע, ווייל זי האט לייכט געקאנט פערשפילען ביי ל.ט.ס.ג., הגם אין אלגעמיין איז די מאנשאפט פון ל.ק.ס. פיל רוטיגירטער און בעסער פון זייער יונגערען חבר.

דאס ערשטע טויער האט ערצילט פראנצמאן, שיסענדיג אין טויער פון ל.ק.ס. בעת א צומישונג, ווען די אייגענע ל.ק.ס.־שפילער האבען פערשטעלט דעם אויסגעצייכענטען טויערמאן פון ל.ק.ס. בילא.

דער נעכטיגער מעטש האט קיינעם נישט צו־פרידענגעשטעלט. אפשר וועט דאס געבען א שטויס די לאדזער מייסטער־מאנשאפטען צו בעסערער אר־בייט, ווייל די מייסטערשאפטס־טאבעלע איז נאך לעדיג, דערנאך קען ווערען צו שפעט. ג.

„הכח“ — „אוניאָן“ 1:1 (0:0)

דעם פערגאנגענעם שבת איז אויפ'ן ספארט־פלאץ פון „וו.ק.ס.“ פארגעקומען א פוסבאל־מעטש וועגען דער מייסטערשאפט פון זייער „א“־קלאס אין לאדז. צוליב דער גוטער פארם, אין וועלכער ס'געפינט זיך די יודישע מאנשאפט, האט דער מעטש ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס און נישט קוקענדיג אויפ'ן שלעכטען וועטער, איז צום מעטש געקומען א גרויסער עולם.

„הכח“ איז אויפ'ן דאזיגען מעטש ארויסגע־טרעטען אהן איהר נייעם שפילער באראש און דאס האט אין א געוויסער מאס אפגעשוואכט איהר שטורם־ליניע, ביידע מאנשאפטען האבען געשפילט זעהר אפפערוויליג און האבען וועגען יעדען באלעם געקעמפט זעהר עקשנות'דיג דאך איז צוליב'ן שטארקען ווינד דער מעטש נישט געשטאנען אויף דער געהעריגער הויך.

דאס טויער פאר „הכח“, האט ערצילט פרע־סער אין דער צווייטער העלפט פון מעטש און פאר „אוניאן“ אויזשען פון א שטראף־שטויס.

„הכח“ II — „אוניאָן“ II 1:4 (0:4)

מעטש וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „בע“־קלאס. שטארקע איבערמאכט פון „הכח“ אין דער ערשטער העלפט פון שפילען.

„קדימה“ — „פאגאָן“ 2:1

נאך א גאנצער רייה מפלות אין די פריינד־שאפטס־מעטשען, האט זיך „קדימה“ געטראפען שבת אין איהר ערשטען מייסטערשאפטס־מעטש מיט דעם שטארקען „פאגאן“. אויפ'ן דאזיגען מעטש האט די יודישע מאנשאפט ארויסגעוויזען א בעדייטענדע פערבעסערונג אין איהר פארם און האט דעם געג־נער פיל איבערגעשטיגען. „קדימה“ האט פולשטענ־דיג פערדינט אויף א נצחון, דער שידס־ריכטער פון מעטש, האט אבער שטארק בעוולה'ט די יודישע מאנשאפט און צוליב דעם, האט „קדימה“ דעם מעטש פערשפילט.

„קדימה“ איז אויף דעם מעטש ארויסגעטרע־טען אהן איהר אויסגעצייכענטען טויערמאן בארג־שטיין.

„ל.ק.ס.“ I — „וו.ק.ס.“ 1:1
„טוריסטען“ — „ביענ“ 2:4
„ארקאן“ — „סאקאל“ 1:1
„ל.ט.ס.ג.“ I — „פ.ט.צ.“ 3:2
„ווידזעוו“ — „בוזשא“ 1:1

רעזולטאטען פון די נעכטיגע „ליגע“-קאמפען אין פוילען

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאניש).
„וויסלא“ — „לעגיא“ 0:1 (0:1)
פריינדשאפטס־מעטש.

ק ר א ק א, 6 (טעלעפאניש).
„קראקאוויא“ — „רוך“ 0:3 (0:1)

ל ע מ ב ע ר ג, 6 (טעלעפאניש).
„פאגאן“ - „ווארשאוויאנקא“ 1:5 (0:1)

פ ו י ז ע ן, 6 (טעלעפאניש).
„ווארטא“ — „פאלאניא“ 1:3

—:=:—

גרויסער סימפאָניע-קאָנצערט
אונטער אלעקסאַנדער גלאַזונאָוו'ס לייטונג

אַ מוזיקאַליש בּעשעהעניש אין אונזער שטאָט – אַלעקסאַנדער גלאַזונאָוו, רוסלאַנדס גרעסטער מוזיקער און קאָמפּאָניסט, דיריגירט אַליין בּכבודו ובעצמו זיינע גרויסע אָנגעלעגטע ווערק, די ווערק, וועלכע האָבּען אַנ'עהרען-פולע שטעלונג אין דער מוזיקאַלישער וועלט-ליטעראַטור.

שטעהענדיג, מיט געבּויגענע קעפּ, בּעגריסען מיר דעם קאָמפּאָזיטאָר (נישט אין דעם זין חלילה, ווי מען בּעטיטולט בּיי אונז שוהל-דיריגענטלעך) דער פערגרעסערטער אָרקעסטער און אַנ'עליטאַ-פּרוּאַמעלטעס פּובּליקום, ווי עס פּאַסט פאַר אַזאַ קאָנצערט.

עס הערשט אין זאַל אַ הייליגע שטילקייט: דער מייסטער און שאַפער הויבּט אָן צו דיריגירען זיין גרויסען ווערק.

מיט יראת-הכבוד הערט מען זיך צו, צו יעדען אַקאָרד, יעדער פראַזע און יעדען זאַץ, און עס ווערט אין אונזער פאַנטאַזיע וואַך די ערשינע-רונגען פון די אַלטע גוטע צייטען, ווען אויף די וועלט-עסטראַדען האָבּען טראָנירט קינסטלער און קונסט, וואָס האָבּען געלייטערט די מענשען-ביי-טער צו העכערען דענקען און פיהלען...

דורות האָבּען זיך אויף דער הויכער קונסט ענטוויקעלט און קולטיווירט, בּיז צו דער מדרגה, ווען זיי זענען אַליין אימשטאַנד געווען צו בּאַרייכערען אָט די הויכע קונסט.

מיר מיינען, אַז די צאָהלרייכע שילער און שילערינס, וואָס דער גרויסער פּעטערבּורגער קאָנסערוואַטאָריום אונטער דער הויכקינסטלערישער דירעקציע פון גרויסען גלאַזונאָוו, האָט יאָהר-יעהר-ליך צושפּרייט אויף דער בּרייטער מוזיקאַלישער וועלט!

און הילט איהר וויסען, מיינע ליבּע לעזער, ווי האָט דער גרויסער מוזיקער דיריגירט?

איז דען נישט גענוג, דער יראת הכבוד, וואָס עס צושפּרייט איבּערן זאַל גלאַזונאָוו'ס פּער-זענליכקייט, אום זיך נישט אַרייצולאָזען אין בּאַ-נאַלע אויפטאַנדערונגען, ווי אַזאַ גרייזער מאַן מאַכט מיט'ן טאַקט-שטאָק? עס האַנדעלט זיך, ווי געזאָגט, וועגען דעם יראת הכבוד און פּיעטעט, וואָס אַזאַ גלאַזונאָוו הויכט פון זיך אויס. אַלעס וואָס ער מאַכט, און ווי ער פּאַסט אויף, איז ווי פון – גלאַזונאָוו!..

אין דעם גרויסען קאָנצערט האָט מיטגעווירקט דער יונגיטשקער גבּניאַלער וויאָלין-קינסטלער, סימאָן גאָלדבּערג.

איבּער דעם קינסטלער, קאָנען מיר נאָך אַמאָל איבּער'חזר'ן דעם שוין אַרויסגעזאָגט וועגען איהם שבח: ער איז געניאַל, און איז ווערט לכל-הדעות דעם כבוד צו מייסטערען אין אָנווע-זענהייט פון גלאַזונאָוו'ן, דעם מייסטער'ס גרוי-סען וויאָלין-קאָנצערט.

אויף דער גרויסער בּעגייסטערונג פון גאַנ-צען עולם, האָבּען זיך די צוויי קינסטלער (מיר גלייכען מיט'ן פולסטען בּעוואוסטזיין צו אונזער גרויסען כבוד, סימאָן גאָלדבּערג'ן אַלס גלייכ-ראַנגיגען קינסטלער מיט גלאַזונאָוו'ן) האַנד און האַנד געדאַנקט דעם פּובּליקום פאַר'ן כבוד.

D–ski.

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע-דאַקציע פון „נייעס פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע-רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן

יורידישע אָפּטיילונג

פון „נייעס פאָלקסבלאַט".

בּיים דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אָרײַנגעגעבּען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבּען ווערען.

380 ל. ט–קא:

381 ה. ה. ה.

382 הרב יצחק פון שענקיעוויטש:

383 אַ טעגליכער לעזער פון זגערזשער 45:

384 בּן כהן:

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פּער-זענליך פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3–4 נאָכמיטאָג מיטבּרענגענדיג די צייטונג.

385 ה. ב.

אויב דאָס הויז האָט אַ רעגולירטע היפּאָטעק קאָן מען נישט דורכפירען קיין דושאָלען בּיז די יורשים וועלען נישט צרלעדיגען דעם אַזוי גע-רופענעם איינענטום מ'טול.

186 יאַבּלאָנסקי:

קיין 2 דירות אין איין און דערזעלבּער שטאָט טאָר מען נישט האָבּען, איהר קאָנט אָבּער אין דער איצטיגער וואוינונג איבּערלאָזען דאָס געשעפט און אין דעם ניי-געדינגענעם לאָקאַל איינאָרדנען די וואוינונג.

איבּעריגענס איז דער פערבּאָט צו פערגע-מען גלייכצייטיג 2 וואוינונגען נוגע נאָר אַזעלכע וואוינונגען, וועלכע אינטערליגען דעם דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ אָבּער נישט אַזעלכע וועלכע געפינען זיך אין נייע בּנינים.

42X 388

דער טערמין פון דער אַפּעלאַציע קאָן ווערען צוריקגעשטעלט. איהר מוזט אָבּער אָנגעבּען וויכ-טיגע סבּות פון דער פערשפּעטיגונג. קראַנקהייט בּערעכטיגט אַלענפאַלס נישט אַ פערשפּעטיגונג.

389 אַ בּעקאַנטער לעזער:

די סטאַראָסטווע קאָן אויפ'ן וועג פון אַ נאָקאַז קאַרגי אַרויפלייגען אַ געלד-שטראָף אין דער הויך בּיז 50 זל. אָדער אַרעסט בּיז 3 טעג.

אין משך פון 7 טעג האָט דער פער'משפּט-ער דאָס רעכט צו דערלאַנגען אַ רעקורס.

אויפ'ן אורטייל פון קרייז-געריכט איז אין דעם פאַל נישט פאַרהאַן קיין אַפּעלאַציע.

390 שנאַפּס:

געוויס קאָן דאָס אויספיהרען דעם אורטייל ווערען אָפּגעלייגט נישט בּלויז צוליבּ געזונדהייט, נאָר אויך צוליבּ פאַמיליע טעותים, אויבּ ס'נייט אייך נאָר אין אַ 2 – 3 חדשים איז דאָס בּערופען צו טון דער פּראָקוראַטאָר פון קרייז-געריכט אָדער דאָס שטעטישע געריכט, אָפּהענגיג דערפון, וועלכעס געריכט האָט אייך פער'משפּט.

391 גע-קא:

דער סטעמפּעל-אָפּצאָהל דאַרף אַריינגעטראָ-גען ווערען אין משך פון 3 וואָכען.

392 לעאָן:

אויבּ איהר האָט דורך דער צייט צוּבּראָכען אַ פיס און זענט געוואָרען אַ קאַלעקע, דאַרף מען אייך נאָכמאָל שטעלען פאַר אַ קאָמיסיע. איהר מוזט אָבּער פאָרצייגען אַ בּעשטעטיגונג פון אַ רעגירונגס-דאָקטאָר.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בּעזמאַן.

גאַסטראָלען פון די אַמעריק. סטאַרס אַנאַ און היימאַן יאַקובּאָוויטש

היינט, מאָנטאָג, דעם 7-טען, 9 אַ זייגער אין אָוועטד

פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 1 בּיז 2.50 זל.

אַנאַ יאַקובּאָוויטש אין איהר בּעליבּטע פּיעסע

די מאַמע פון דער וועלט

אין 4 אַקטען מיט געזאַנג פון זאַלאַטאַרעווסקי.

ראָלען: „מרים"–אַנאַ יאַקובּאָוויטש; „דעווי"–היימאַן יאַקובּאָוויטש.

די פּיעסע רעזשיסירט פון היימאַן יאַקובּאָוויטש.

ס'נעהמט אַנטייל (לויט א.בּ.) פרויען: בּעזמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פאַדערמאַן. מענער: אַריעל, אייזענבּערג, בּאַלבּירסקי, האַמבּורגער, מאַכאַראָווסקי, גייהויז, פּאָלאַנסקי, ראַקאָוו.

מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן. בּילעטען בּיי דער קאַסע פון טעאַטער.

אין פאָרבּערייטונג דער שלאַגער פון אָפּערעטען „די אַמעריקאַנער התובה"

מיטוואָך, ד. 16. אַפּריל (2. טאָג חול-המועד פּסח), 9 אין אָוועטד

אנאנס! אַ פייערליכע פאָרשטעלונג וואָלף נייהויז

כבוד דעם 20-יעהריגען יובּילעאום פון סופל יאר געצויערעס אין די ווייטערדיגע אָנאָנסען.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פּאַראָווירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.

קאַסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12–2 און פון 5–7. נעמט אויך אָן אין לעשטשניצע, נבּרושער 17 פון 10–11 און פון 2–6

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86

נעמט אָן פון 8–9½ פריה און פון 3–4½ נאָכמ.

די פּוילישע בּעאַמטע און די יודען

(ענדע פון 3-טע זייט).

אַרבּייטער, וואָס רעכענען זיך אין זוא-שא אַלס שטאַ-טישע, אַרבּייטען אין יורישען שפּיטאָל און אין יורי-שען יתומים-הויז, איבּער וועלכע דער שטאַדראַט האָט די רעה.

עס בּעקומט זיך אַזאַ מין פּאַראייניגונג פון יודי-שע פאַבּריקאַנטען מיט דער אַנטיסעמיטישער פּאָלי-טיק פון דער רעגירונג און פון די מאַגיסטראַטען. געגען דער פּאַראייניגונג קומט אויס דער יורישער מאַסע צו פיהרען אַ קאַמף. דאָס איז אַ קאַמף אויף לעבּען און טויט, ווייל קיין אַנדערע אויסוועג איז נישטאָ.

אַ וועגעטעריאַנער מיטאָג

(שטיפּערייל)

פון ב. קאָווגער.

אויבּ איהר האָט צייט און געדולד און נאָך עפּעס, מעגט איהר אויסהערען די געשיכטע:

טרעפט מיך אַן אַ בּעקאַנטע ווייבּעל און נאָך, און זי בּעגריסט מיך זעהר וואַרעם:

— גוט מאָרגען.

— גוט יאָהר.

— וואָס מאַכט איהר?

— וואָס זאָל איך מאַכען?

— ווי געהט עס אייך?

— ווי זאָל עס געהן?

— וואָס מאַכט אייער ווייבּעל?

— וואָס זאָל זי מאַכען?

— און די קינדער?

— אויך דאָס איינענע.

— זעהר שעהן! אַבּי מען איז געזונד און מען מאַכט אַ לעבּען.

— אַוודאי אָהן געזונט און אָהן פּרנסה איז דאָס לעבּען נישט ווערט דאָס לעבּען.

— אַוודאי.

— וואו שטעהט איהר?

— ווער, איך?

— יאָ, אַ תּה.

— וואו זאָל איך שטעהן?

— איך מיין, איז וואָס פאַר אַ האָטעל געפינט איהר זיך?

— אין דעם און דעם האָטעל.

— פיינע מענשען.

— אַ, איך קען די בּעלי הבּתּים.

— זעהר פיינע.

— זי, די בּעל הבּית'טע, איז זעהר אַ שיינע, אַ קלוגע, אַ פעהיגע.

— יאָ.

— זי איז אַמאָל געווען אַ סך יונגער.

— יאָ, מיט יאָהרען צוריק.

— און נישט קיין מיאוסע.

— ניין.

— און נישט קיין אומעטיגע.

די בּעקאַנטע מיינע האָט אַ זיסען שמייכעל געטאָן און געזאָגט:

— פריינט קאָווגער, כ'על אייך עפּעס פרעגען, וועט איהר מיר ענטפערען?

— נו?

— איז דאָס אמת, אַז איהר זענט אַ וועגעטעריאַנער?

— אמת.

— איהר עסט נישט קיין פליישׂ?

— נישט קיין פליישׂ, נישט קיין פיש, נישט קיין אייער.

— פאַרוואָס טוט איהר דאָס?

— ווייל איך וויל נישט עסען פליישׂ פון לעבּע-דיגע בּעשעפעניש.

— ווען איהר עסט דאָס פליישׂ איז דאָך שוין דאָס בּעשעפעניש טויט...

— אָבּער מען טויטעט עס צוליבּ מיר. און דאָס וויל איך נישט

— זייט איהר דאָך פערהייראַט?

— אַוודאי.

— נו, און אַ פרוי דאַרף מען גרייזשען?

— אַ פרוי, איז עפּעס אַנדערש: היינט עס זי אַזוי מאָרגען עסט זי מיך. מאַן און ווייבּ גלייכען זיך שוין אויס.

— אויבּ אַזוי, פריינט קאָווגער, וויל איך האָבּען דעם כבוד עסען מיט אייך און מיט אייער ליבּער פרוי אַ מיטאָג אין מיין האָטעל.

— אייער האָטעל איז דאָך אַ פליישיגער, זאָג איך.

— אָבּער איך וועל פאַר אייך בּעשטעלען אַ וועגעטעריאַנער מאַלצייט.

— בּעמיהט זיך נישט.

— וואָס פאַר אַ מיה? פאַרקעהרט: עס וועט בּיי מיר ווערט זיין אַלע אין דער וועלט. פערגעסט נישט, אַז איך און מיין מאַן זענען אייערע הייסע חסידים. איך בּעט אייך, זאָגט מיר נישט אָפּ.

— גוט... אויבּ עס געהט אייך אַזוי אין לעבּען וועל איך אייך צוליבּ טון.

— איך דאַנק אייך... פערגעסט זשע נישט, פריינט קאָווגער, אָפּגעמאַכט.

— אָפּגעמאַכט.

— פונקט איינס אַ זייגער וועל איך אייך ערוואַרטען.

— בּלייבּט עס אַזוי.

— פערגעסט נישט מיטנעמען אייער פרוי.

— כ'על נישט פערגעסען.

איינס אַ זייגער בּין איך אַוועק אין דעם אָנגע-געבּענעם האָטעל.

דאָס פרויקעלע, נישט קיין נאַרישע ווייבּעל, איז שוין געשטאַנען און געוואַרט אויף אונז און אָנ-אויסגעפּוצטע ווי צו אַ בּאַנקעט.

זי האָט געשיינט ווי די זון און איהר שמייכל איז געווען אַ פולער, אַ גליקליכער. זי האָט אונז פאַרגעשטעלט פאַר איהרע בּעקאַנטע און כמעט יעדען איינעם האָט זי איינגערוימט אין אויער: ווער איך בּין און וואָס איך בּין און וואו איך שרייבּ און וואָס איך שרייבּ.

און כמעט אַלע האָבּען געקוקט אויף מיר און געשמייכעלט.

און אַט זיצען מיר שוין אַלע דריי. איך, מיין ווייבּעל און דאָס פרעמדע ווייבּעל, בּיי אַ שעהן גע-דעקטען טיש און אַ רייכען עס-צימער געמאָלען מיט גאָלד און גרין. מאַרערנע.

און אַט קומט צו אַ קעלנערקע, אַ שלאַנקע מיידעל מיט אַ שוואַרצען קאָפּ האָר און אויגען — שוואַרצע זי קאַרשען מיט אַ גלאַנץ, וואָס איז מעהר ווי אַ גלאַנץ.

ס'איז דער גלאַנץ פון שוואַרצען פייער, פון ראַבּער-פייגעל.

דאָס ערשטע וואָס מען האָט אונז געגעבּען איז געווען דאָס וועגעטעריאַנישע.

דאַ האָט זיך אָנגעהויבּען אַ סדרה פון גע-האַקטע פליישׂ; וואַרעניקעס געפילט מיט פליישׂ; בּייליק פון עופות מיט רעטשענע גרויפּען, שטייק נאָך מיט'ן בּלוט, מיט געבּאַקטע קאַרטאָפעל, גע-פילטע קישקע און דערנאָך — טהע מיט קעיק.

פרעג איך אַ פראַגע בּיי דער ווייבעל, אַ פּשוט'ע פראַגע:

— נאָך וואָס האָט איהר מיך איינגעלאַדען?

— עסען מיטאָג מיט מיר.

— ריכטיג, אָבּער...

— וואָס אָבּער?

— אָבּער איהר האָט דאָך מיר געזאָגט, אַז לכבוד מיר וועט איהר בּעשטעלען אַ וועגעטעריאַנער מאַלצייט.

— וואָס פאַרשטעהט איהר אונטער אַ וועגעטעריאַנער מאַלצייט?

— קרויט, מערען, רעטעך, ציבּעלעס, ספּינאַט, ניס, פייגען, ראָזשינקעס, עפּעל, בּאַנאַנעס, פלוימען און נאָך און נאָך אַזעלכע עסענס.

דאַ איז צוגעקומען די בּעל הבּית'טע פונ'ם האָ-טעל, זיך אָנגעקוועטשט לעבּען אונזער טיש.

אָבּער מען האָט איהר נישט געלאָזען זיצען רוהיג. וואו אַ גאַסט, האָט אַרויפגעלעגט זיין האַנד אויף איהר אַקסעל און זי, זי האָט זיס געשמייכעלט.

עס האָט זיך אויסגעראַכט, אַז דאָס אַרויפלעגען די הענט אויף איהרע אַקסעל איז אַ טייל פונ'ם מאַלצייט. איך האָבּ אַ קוק געטאָן אויף די שפּייז-קאַרט אויבּ דאָס איז דאָרטען נישט פערצייכענט...

די בּעל הבּית'טע האָט מיר ערקלערט, אַז דאָס איז אַ טייל פון איהר סוקצעס. ווען זי זאָל, חלילה, אָפּזאָגען די געסט פון דעם פערגעניגען וועט זיך דער האָטעל אויסליידיגען און איז איז טאָג צייט און אַזוי איז דער האָטעל תמיד געפּאַקט.

— און אייער מאַן האָט נישט דאָגעגען?

— פרעג איך.

— פאַר מיין מאַן איז שווער צו פיהרען אַזאַ גרויסען האָטעל, מוז איך אויך צולייגען אַן אַקסעל...

— יאָ, זאָג איך, זעהר שעהן, און אַ פרוי העלפט אַרויס איהר מאַן.

דאַ איז צוגעקומען אַ הויכער שלאַנקער מאַן, מיט לאַנגע האָר, אַ שטיקעל אַרטיסט און דער אוועקגעזעצט לעבּען דער בּעל הבּית'טע און אַרויף-געלעגט זיין רעכטע האַנד אויף איהר לינקען אַקסעל...

אָבּער ער האָט פערגעסען אַרונטערצונעהמען די האַנט, ווי איהר אַקסעל וואָלט בּעלאַנגט צו איהם אויפ'ן גאַנצען לעבּען.

איך האָבּ בּעטראַכט די סצענע און שטאַרק מקנא געווען איהר מאַן.

און מיין נשמה איז דורכגעלאָפען ווי אַ בּליץ אַ פראַגע: איז דאָס מעגליך, אַז אַזאַ גרויסער האָטעל זאָל זיך האַלטען אויף אַ פרויען-אַקסעל? יאָ, האָט געענטפערט אַ נשמה שטים. יאָ ס'איז אמת.

תּקיצור, איך האָבּ זיך פיין אַמוזירט בּיי דעם וועגעטעריאַנער מיטאָג, וואָס איז בּעשטאַנען פון פינף מאָל פליישׂ...

איך שיק אַ האַרציגער דאַנק צו דער קלוגער ווייבּעל, וואָס האָט מיך איינגעלאַדען.

אויך מיין ווייבעל דאַנקט אויך.

דער יודישער יונגערמאַן פון פוילען און זיין דייטשע פריינדין

מיט בערך א יאהר צוריק איז קיין בערלין געקומען א יונגערמאַן פון א פויליש שטעטעל. זיין נאמען איז חיים יאסעל. דא האט ער שוין גע'האט געהייסען הערמאַן יאזעף און איצט הייסט ער געבעך צוריק חיים יאסעל.

דער דאָזיגער יונגערמאַן האט אין זיין היים נישט געהאט וואס צו טון, און איז אויסגעגאנגען שלינג און שלאנג אזוי ווי פיל יודען אין פוילען, פאר וועמען די קוואלען פון פרנסה זענען פערשלאסען.

האט איהם שוין פון לאנג אן געצויגען אהער קיין בערלין, וואו ער האט א פריינד, שוין אן'אלטער תושב אין דער דייטשער הויפטשטאט און מאכט א פיינעם לעבען. האט אבער דער דייטשער קאנסול אויף א שטיקעל רעה אויף דעם און ער האט איהם נישט געוואלט געבען קיין וויזע. דייטשלאנד — האט ער געזאגט — קען אויסקומען אהן דיר און דו פעהלסט דארט נישט.

איז חיים יאסעל אומגעגאנגען א דערשלאגענער אזוי לאנג און אזוי ברייט ביז ער איז פון עגמת נפש קראנק געווארען און דאקטוירים האבען איהם געהייסען פאהרען אין אויסלאנד אויף א קוראציע. איצט האט זיך שוין דער דייטשער קאנסול נישט געקווענקעלט און איהם גלייך געגעבען א וויזע, אבער, פערשטעהט זיך, אויף א בעשטימטע צייט.

איז חיים יאסעל אוועקגעפאהרען, איז אפגעזעסען חודש צייט אין א קור־פלאץ און האט זיך ערהאלט. און אזוי ווי ער איז שוין אין דייטשלאנד, האט ער זיך אריבערגעכאפט אהער קיין בערלין.

זיין פריינד האט איהם אויפגענומען אלס ווילקאמענעם גאסט און איהם אפילו געגעבען בעשעפטיגונג. דעם פוילישען יונגענמאנס עובדא איז געווען צו פערקויפען סחורות פון זיין פריינד'ס געשעפט אויף אפצאהלונגען. געדענקט האט ער, און אזוי אויך האט זיין פריינד געדענקט, אז מען וועט איהם צורוה לאזען און ער וועט שוין קענען פערבלייבען א בערלינער.

דערווייל האט זיך חיים יאסעל בעקאנט מיט א בלאנדע דייטשע פרייליין, און די יונגען בעפריינדעטע געווארען אדער זיך פערליבט איינע אין די אנדערע. האט זיך דער יונגערמאַן געפיהלט גליקליך איבער גליקליך. אויף אזעלכע גוטע צייטען האט ער זיך אין זיין אלטע היים נישט געריכט.

אזוי איז אוועק א שטיקעל צייט, ביז אין א שעהנעם פריהמארגען בעקומט ער אן'אויסווייז־צעטעל פון די פאליציי. מען הייסט איהם, ער זאל פערלאזען דייטשלאנד און כאתרען געזונטערהייד צוריק אהיים.

איז איהם געבליבען ביטער און פינסטער געווארען אויפ'ן הארצען, און ער האט עס דערצעהלט זיין פריינדין, פרייליין אננא מאריע און געפרעגט. אפשר האט זי עפעס אן'עצה ווי אזוי אפצוהאלטען די גזירה פון זיין ארויסשיקונג.

„הערמאַן יאזעף" (אזוי האט זי איהם גערופען) — האט זי צו איהם געזאגט — „לאז עס צו מיר דו פערבלייבסט דא אין בערלין."

דעם זעלבען טאג האט זיך א יונגע בלאנדע דאמע געמעלדעט צום פאליציי פרעזידענט. די פרוי האט אויסגעזעהען צו זיין שוואנגער, שוין אין די הויכע מאנאטען. „מיין העררי" — האט זי מיט תחנונים געזאגט צום פאליציי שעף — „די זעהסט דאך אין וואס פאר אן'אומשטענדען איך בין. דאס קינד וואס איך טראג אונטער מיין ברוסט, איז א קינד פון אן'אויסלענדער, וועלכער ווערט אויסגעוויזען פון דייטשלאנד, און וואס וועט ווערען פון מיר און דאס קינד, אויב מען וועט דעם פאטער אוועקנעהמען?"

דאס איז געווען קיין אנדערע ווי אננא מאריע אליין. זי האט עס געטון פאר איהר הערמאַן יאזעף. זי האט געפועל'ט און דער אויסווייז צעטעל איז צוריק גערופען געווארען.

איז די שמחה ביי ביידען געווען זעהר גרויס, אבער נישט אויף לאנג.

אין א פאר טעג ארום איז אננא מאריע געפאהרען אויף א טראמוואי צו איהר ארבייט. ענטקעגען איהר איז געזעסען א מאן, וועלכער האט פון איהר די אויגען נישט אראפגענומען, און ווען זי איז ארונטער, האט ער איהר ערקלערט, אז ער איז א פאליציי בעאמטער און איהר געהייסען געהן מיט איהם צום פאליציי פרעזידענט.

א ברירה האט זי געהאט? איז זי מיטגעגאנגען, און אויסגעלאזט האט זיך אט וואס:

דער פאליציי בעאמטער האט דער אננא מאריע דערקענט אין פנים, אבער איהר פיגור איז געווען א סך אנדערש ווי מיט א פאר טעג פריהער. דאמאלס איז זי געווען ברייט ווי א פרוי אין „אנדערע אומשטענדען" און איצט שלאנק און דין! דאס האט איהם געבראכט צו פערדעכטיגען אז עפעס איז דא נישט גלאט און ער האט איהר [illegible] ארעסטירט.

עס האט זיך ארויסגעצייגט, אז זי האט פריהער די פאליציי גענארט, זי האט זיך אנגעפילט מיט קישעלעך און שמאטעס, כדי צו מאכען דעם איינדרוק, אז זי דארף אין גיכען מוטער ווערען און דורכדעם אויסגעווירקט אז חיים יאסעל אדער הערמאַן יאזעף זאל נישט ארויסגעשיקט ווערען.

דער סוף איז געווען אז דער פויליש יודישער יונגערמאַן איז דאך געצוואונגען געווען צו פערלאזען דייטשלאנד און ער איז צוריק אין זיין היים אין דעם פויליש שטעטעל.

ער בענקט זיכער נאך דער דייטשקע און די דייטשקע נאך איהם; אבער פערפאלען.

די כינעזישע פרוי

איז ביז'ן היינטיגען טאג א קרבן פון אלטע טראדיציעס

אין ווייטען מזרח, וואו די פרוי האלט נאך זייער ווייט פון עמאנציפאציע, איז איהר ראלע אין דער פאמיליע און אין דער געזעלשאפט נאך מעהר בעשרענקט און קאנסערוואטיוו אונטערטעניג, ווי די פאזיציע פון אונזערע עלטער באבעס איז געווען.

די כינעזישע פרוי, למשל, פיהרט אפילו אין די קרייזען פון דער העכסטער אינטעליגענץ נישט בלויז אן'אפגעשלאסענעם לעבען אין די ד' אמות פון קיך, הויז־ווירטשאפט און קינדער האדעווען, נאר אויך, ביז צו א געוויסען זין א קנעכטישען לעבען.

זי ווערט על פי רוב פער'קנס'ט צו איהר בעשערטען דורך די עלטערען פון די קינדער־יאהרען אן, און די העכסטע טוגענד איהרע איז אבסאלוטע אונטערטעניגקייט צום מאן, הגם ער קען זי קיינמאל נישט ליב האבען, ווייל די שידוכים ווערען געשלאסען דורך די עלטערען, און חתן כלה האבען נישט קיין געלעגענהייט זיך אנצוקוקען פאר דער חתונה פונקט אזוי ווי פאר־צייטען אין די חסידישע קליינע שטעטלעך צו אלע „גליקען" פון דער כינעזישער פרוי, איז נאך אין „לאנד פון דער קיינמאל נישט אונטערגעהענדער זון" שווער צו גטן זיך, אזוי ווי קריעת ים סוף, און די פערשלייערטע כינעזערין איז איהר גאנץ לעבען פערורטיילט צו א פינסטערער מערכה ביי איהר ליבהארציגען „ריטערליכען" בעשערטען...

צווישען די פערהייראטע סטודענטען פון דער (פּעקינער אוניווערזיטעט איז נישט לאנג צוריק דורכגעפיהרט געווארען אן'אנקעטע איבער דער פראגע ווי אזוי זיי בעציהען זיך צו זייערע פרויען, און 338 סטודענטען האבען געהאט דעם מוט צו ערקלערען עפענטליך, אז זיי האבען זייערע פרויען נישט ליב.

קוים 50 פערהייראטע סטודענטען האבען זיך געפונען, וועלכע האבען געענטפערט, אז זיי האבען גערן זייערע בעשערטע.

דער דערמאנטער אייביגער מנהג אין כינע, אז שידוכים שליסען נישט חתן כלה, נאר די עלטערען אונטער די אויגען פון יונגען פאר, איז אויך חל אויף דער אקאדעמישער יוגענד. אויף דער פראגע, וואס די סטודענטען בעטראכטען פאר א גליקליכען היירעטס לעבען, האבען איבער צוויי דריטעל געענטפערט: „די געהארכזאמקייט און פולשטענדיגע אונטערווארפענקייט פון דער פרוי צום מאנ'ס ווילען". בלויז 70 סטודענטען האבען צוגעגעבען, אז ווען די פרוי איז אביסעל געבילדעט, איז דער שידוך מעהר מזל־ברכה'דיג.

די קלעגליכע לאגע פון דער כינעזישער פרוי איז, פערשטעהט זיך, א רעזולטאט, אדער אן'אפשפיגלונג פון דער גאנצער סאציאל־פאליטישער סיסטעם אין לאנד. דארט, וואו עס הערשט נאך עד היום דער גייסט פון אלטען „באנדיטאניזם" אפילו אונטער'ן אפיציעלען רעפובליקאנישען רעזשים, קען די פרוי נישט חלומ'ען אפילו פון עמאנציפאציע און איז תמיד צוגעבונדען צום הויז, ווייל דער מאן איז פערוויקעלט אין בירגער־שלאכטען, און די פאלקס־מאסען זענען אומדיסציפלינירט און אונטערטעניג צו צופעליגע צייטווייליגע פראווינץ סטראפען. זיי קענען זיך נישט אפגעבען מיט אייגענע אינטערעסען און זארגען פאר'ן גורל און גליק פון זייערע אייגענע פאמיליעס אין אזא פאליטישען כאאס. די מיסיאנערישע בעוועגונג, וועלכע ווירקט אין אלע לענדער קודם כל אויף די פרויען און מוטערס, האט אויף די כינעזישע פרויען די קלענסטע השפעה, ווייל די פרוי דארט איז אן'אפגעשלאסענע בריאה און קען נישט דענקען פון אנדערע זאכען, מחוץ למחנה פון איהר הויזליכקייט. פאר'ן כינעזישען מאן לוינט זיך נישט צו רעפארמירען די לאגע פון דער פרוי, ווייל ער איז טראדיציאנעל שוין געוואוינט צו זיין א הערשער און בעדינט צו ווערען, פונקט ווי יעדער מעקסיקאנער האט אין זיך א ניצוץ, אדער אן'אדער פון א גענעראל, און קען נישט פערטראגען קיין געזעצמעסיגע ארדנונג און... מעטערס.

די פרוי אין כינע איז דער קרבן פון דער פאלקס פסיכאלאגיע און קאנסערוואטיווע טראדיציעס, און נאך א סך בייזע דרויסענדיגע שטורמס וועלען מוזען אויסברעכען, אום צו טרייבען דאס עלטסטע פאלק אין דער וועלט אין טעמפעל פון ציוויליזאציע און אמת'ער פרייהייט אזוי, אז די כינעזישע פרוי זאל זיך אויך דערפילען, ווי א גלייכבערעכטיגטער מיטגליד פון דער געזעלשאפט.

דער פּראָוואָקאַטאָר,

וואָס האָט צוויי קיסרים געפיהרט ביי דער נאָז

(מערקווירדיגע געשיכטע פון אַן'אַוואַנטוריסט און דאָן־זשואַן)

3.

דעם פאָסטמייסטער האָט זיך אויך געוואָלט איינקויפען אין דער לאַסקע פונ'ם „צאַר'ס שליח", האָט ער געטון אַזוי ווי מעדאָקס האָט געהייסען, און אויף אַזאַ אופן איז אויסגעקומען אַזוי, אַז דער אַוואַנטוריסט איז דערווייל געווען בעזאָרגט פון אַלע זייטען.

ער האָט דאָך אָבער געוואוסט, אַז אייביג מעג דאָס אַזוי נישט אָנגעהן, אַז סוף כל סוף מעג ער דאָך אַריינפאַלען, האָט ער אַליין אָנגעשריבען אַ בריף צום פּאָליציי־מיניסטער באַלמאַשאָוו אין פּעטערבורג, און אין דעם בריף האָט ער איהם דערצעהלט וועגען זיינע אויפטואונגען אין קאַווקאַז צו גרינדען אַנ'אַרמעע פון די דאָרטיגע שבטים.

דעם בריף האָט ער פריהער געוויזען דעם קאַווקאַזער מיליטערישען קאָמאַנדיר גענעראַל פּאָרטביאַגין, כדי צו מאַכען דעם אָנשטעל, אַז ער איז אַ פיינער מענש און אויך אַ געטרייער דינער, וועלכער שיקט צו קיין פּעטערבורג אַ בעריכט וועגען זיין טעטיגקייט.

אָבער אין דער זעלבער צייט, וואָס ער האָט באַלמאַשאָוו'ן אַוועקגעשיקט דעם „בעריכט" האָט ער איהם אויך אַוועקגעשיקט אַ פּערזענליכען בריף, און דעם בריף האָט ער אָנגעטון אַ מאַנטעל פון פּאַטריאָטיזם און פאַר איין וועגס אויך אַרויסגעוויזען זיין געלערנטקייט.

„אויב מאָנטעסקיע (פראַנצויזישער דענקער און היסטאָריקער) — שרייבט מעדאָקס אין זיין בריף צום מיניסטער — איז קלוג דערמיט, וואָס ער זאָגט, אַז עס זענען פאַרהאַן פאַלען, ווען אַ פערברעכען ווערט אַ טוגענד; אויב פּיאָטר דער גרויסער איז געווען גרויס דערמיט, וואָס ער האָט פערגעבען דאָלגאָרוקאָוו'ן, וועלכער האָט צוריסען זיין בעפעהל, וועט דער איצטיגער רוסישער מאָנאַרך מיר אויך פערגעבען דערפאַר, וואָס איך האָב איבערגעטרעטען די געזעצען פאַר דער טובה פונ'ם פאָטערלאַנד. אויב אָבער איך האָב געהאַט אַ טעות, וועל איך חרטה האָבען און שטאַרבען מיט דעם פולען בעוואוסטזיין, אַז מיין כוונה איז געווען צו העלפען דער מענשהייט".

אויף צו מאַכען אַנ'אָנשטעל, אַז ער איז נעבעך, גאָר די נשמה שולדיג, און דערצו ריגקען דעם גרעסטען פערברעכען אין אַ ים פון שעהנע און געטאָקטע פּראַזען — דערויף איז מעדאָקס געווען אַ מייסטער.

איז אין פּעטערבורג געוואָרען אַ טומעל, דער צאַר אַליין, אַלעקסאַנדער דער 1-טער, האָט זיך מיט מעדאָקס'עס אַוואַנטורע אין קאַווקאַז שטאַרק פעראינטערעסירט; דער מיניסטער באַלמאַשאָוו און גראַף בעקענדאָרף האָבען זיך גענומען צו דער אַרבייט אָפּצושטעלען די געפעהרליכע אַוואַנטורע, וועלכע קען נאָך ברענגען זעהר געפעהרליכע רעזולטאַטען; גענעראַלען און גובערנאַטאָרען האָבען זיך געפיהלט ווי אָפּגעשמיסענע, און עס איז זיי געווען אַ בזיון, וואָס אַ יונגעל אַ שנעק האָט זיי געפיהרט ביי דער נאָז, און דער סוף איז געווען, אַז דעם 6 טען פעברואַר 1813 האָט מען אין דער שטאָט געאָרגיעווסק מעדאָקס'ן אַרעסטירט און מיט עטליכע טעג שפּעטער האָט מען איהם אַוועקגעשיקט קיין פּעטערבורג וואו ער האָט זיך מודה געווען, אַז דער נאָמען סאָקאָווין איז אַנ'אויסגעטראַכטער און די צושריפט פון דעם פּאָליציי־מיניסטער באַלמאַשאָוו איז אַ געפעלשטער; ער אַליין האָט די צושריפט פאַר זיך אַליין געמאַכט. ער האָט אָבער זיין אמת'ן נאָמען די ערשטע צייט נישט געוואָלט אַרויסגעבען, האָט ער דערצעהלט אַ מעשה, אַז ער הייסט גאָר ווסעוואָלאָזשסקי, און שפּעטער האָט ער געזאָגט, אַז ער איז אַ פירשט.

אויס'ן בעפעהל פון אַלעקסאַנדער דעם ערשטען איז דער אַוואַנטוריסט פערשפּאַרט געוואָרען אין שליסעלבורגער פעסטונג. ווי אַזוי ער הייסט, האָט מען נאָך אַלץ נישט געוואוסט. איז ער דאָרטען געזעסען אונטער דעם דרייגאָרענדיגען נאָמען סאָקאָווין־ווסעוואָלאָזשסקי־גאַליצין. פּאָליציי האָט אָבער אויסגעפינען, אַז דאָס איז נישט קיין אַנדערער, ווי ראָמאַן מיכאַלאָוויטש מעדאָקס, און אָנגעבענדיג זיין אָפּשטאַמונג האָט מען פערשריבען, אַז ער איז „דער זוהן פון אַנ'ענגלישען זשיד".

כאָטש מעדאָקס איז געווען פער'משפּט אָפּצוזיצען אין שליסעלבורגער פעסטונג דאָס גאַנצע לעבען, האָט ער זיך פונדעסטוועגען אַרויסגעדרעהט פון דאָרטען און איז אָפּגעזעסען נישט מעהר ווי פערצעהן יאָהר.

*

ביים סוף פון 1825 איז אַלעקסאַנדער דער ערשטער פּלוצלינג געשטאָרבען אין טאַגאַנראָג. דער געזעצליכער יורש איז געווען דער גרויספירשט קאָנסטאַנטין, אָבער ער האָט זיך פון טראָן אָפּגעזאָגט און דאַן האָט דער גרויספירשט ניקאָלאַי פּאַוולאָוויטש, וועלכער איז געווען אַ סאָלדאַט דורך און דורך, אָנגעהויבען הערשען אין רוסלאַנד.

געהיימע אָרגאַניזאַציעס פון געבילדעטע אָפיצירען און אַריסטאָקראַטען האָבען אין רוסלאַנד עקזיסטירט נאָך פריהער, זייער ציל איז געווען איינצופיהרען אין רוסלאַנד אַ קאָנסטיטוציע, און איינינע פון זיי זענען געגאַנגען נאָך ווייטער און האָבען געטרוימט וועגען אַ פרייע רעפּובליק אין רוסלאַנד.

דעם 14-טען דעצעמבער, אינ'ם יאָהר 1825, האָבען די רעוואָלוציאָנער־געשטימטע אָפיצירען אַרויסגעשיקט זייערע רעגימענטען אויף דעם סענאַט־סקווער, אין אַנ'אָפענעם אויפשטאַנד געגען ניקאָלאַי דעם ערשטען. דער אויפשטאַנד איז אָבער געווען זעהר שלעכט אָרגאַניזירט און ער האָט זיך בעענדיגט מיט אַ דורכפאַל. פינף „דעקאַבריסטען" — פּעסטעל, מוראַוויאָוו, אַפּאָסטאָל, דער פּאָעט רילייעוו, בעסטוזשעוו־ריומין און קאַכאָווסקי — זענען פער'משפּט געוואָרען צום טויט און מ'האָט זיי אויפגעהאָנגען, און צעהנדליגער אַנדערע — די סמעטענע פון דער רוסישער אינטעליגענץ און אַריסטאָקראַטיע — זענען פערשפּאַרט געוואָרען אין שליסעלבורגער פעסטונג, פון וואַנען מ'האָט זיי געדאַרפט אַרויסשיקען אין די פערוואָרפענסטע ווינקעלעך פון ווייטען סיביר.

אין שליסעלבורגער פעסטונג איז מעדאָקס בעקאַנט געוואָרען מיט די פערשפּאַרטע „דעקאַבריסטען". מיט איינעם פון זיי, מיט יושנעווסקי'ן, איז ער אין פערלויף פון אַ קורצער צייט זעהר גוט בעפריינדעט געוואָרען.

פעהיג צו אַלץ אין דער וועלט, האָט דער אַוואַנטוריסט זיך גלייך אויסגעלערענט די קלאַפּ־סימנים, מיט וועלכע די פערשפּאַרטע „דעקאַבריסטען" האָבען זיך „דורכגערעדט". קלאַפּענדיג אין די ווענד. און עס שיינט, אַז נאָך דאַן איז איהם איינגעפאַלען זיך צו בענוצען דערמיט פאַר פּראָוואָקאַטאָרישע צוועקען, כדי אויסצוקויפען זיינע זינד ביי דער רעגירונג און גלאַט געפינען אַ ביי־עם באָדען פאַר אַ נייער אַוואַנטורע...

אין דער ענדערונג, וואָס איז פאָרגעקומען אין דער רוסישער רעגירונג נאָכ'ן טויט פון אַלעקסאַנדער דעם ערשטען, האָט מעדאָקס געזעהן אַ מעגליכקייט פאַר זיך אַרויסצוגעהן פון געפענגניש. האָט ער אַריינגעשיקט אַ בקשה צום גראַף בענקענדאָרף, דעם הויפּט פון דער דריטער אָפּטיילונג (געהיים פּאָליציי), אַז ער זאָל זיך פאַר איהם משתדל זיין ביים צאַר, און אין דער בקשה האָט ער געשריבען, אַז ער איז שוין איצט מעהר נישט „דער לומפּ פון 1812", נאָר אַ בעל תשובה, וואָס האָט חרטה אויף זיינע זינד.

דער דורכגעטריבענער גראַף, וועלכער איז שטענדיג בעוועזן נייגעריג צו שאַפען אַ באָדען פאַר פּראָוואָקאַציע און פּראָוואָקאַטאָרען, האָט פערשטאַנען דעם ווונק, און דער סוף איז געווען — מען האָט מעדאָקס'ן אַרויסגעלאָזט פון שליסעלבורגער פעסטונג און איהם געגעבען די ברירה, ער זאָל זיך בעזעצען אין איינעם פון די דריי אָנגעגעבענע ערטער — אין אַרכאַנגעלסק, אין פּעטראָזאַוואָדסק, אָדער אין וויאַטקע.

און מעדאָקס האָט אויסגעקליבען די שטאָדט וויאַטקע, וואו ער האָט געדאַרפט זיין אונטער דער אויפזיכט פון דער פּאָליציי, כדי ער זאָל בעווייזען, אַז ער איז טאַקע אַ „בעל תשובה".

(המשך קומט)

פרייטאג אויף דער נאכט איז יעדער איד א מלך.
אין יעדען ווינקעל לייכט און אין דער שטוב איז פרעהליך
די חלה איז דאך זיס, די מאמעניו זי שיינט:
מיט „צערעס" האב איך זי געבאקען פאר אייך היינט.

דאס 100% ריינע קאקאס-פעטס „צערעס" ווערט פון אנהויב ביז'ן סוף פאבריצירט אונטער דער שטרענגער השגחה פון בעקאנטען רב הגאון ר' שמחה פרענקעל פון סקאווינא און ענטשפרעכט אזוי-ארום אלע כשרות-פארשריפטען, קען אלזא בעסטענס עמפפוילען ווערען אפילו פאר די מהדרין מן המהדרין. פערלאנגט אויסדריקליך נאר „צערעס" מיט'ן הכשר-שטעמפעל און הארפט אב אומבעקאנטע מינדערווערטיגע פאבריקאטען.

הסד של אמת ומנחמי אבלים לאדז

מאכט בעקאנט, אז די

יעהרליכע גענעראל פערזאמלונג

וועט פארקומען אין פעראיינס-לאקאל פיעטריקאווער 34, מאנטאג, פ' שמיני (21/4 1930) צום 1-טען טערמין 3 נאכמ. אין פאל עס וועט נישט ערשיינען די געהעריגע צאהל מיטגלידער, קומט די פערזאמלונג פאר צווייטע שפעטער ד. ה. 5 נאכמ. דעם זעלבען טאג און אין זעלבען לאקאל און וועט זיין גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער.

טאג-אָרדנונג: 1) ערעפנען די פערזאמלונג; 2) וואהלען פון א פּרעזידיום; 3) קאסע און טעטיגקייטס-בעריכט; 4) בעריכט פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע; 5) בודזשעט אויפ'ן יאהר 1930/31; 6) אפּרופען פון דער פערוואלטונג; 7) וואהלען, פון 4 מיטגלידער, 2 קאנדידאטען און א רעוויזיאנס-קאמיסיע; 8) פריינע פארשלאגען.

די פערוואלטונג

בעמערקונג: אום נישט צו פערלירען דעם וואהל-רעכט, בעטען מיר די פארשטאנד נאכצולעסען ביי בעצאהלען די בייטראגען.

Ogłoszenie.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 29 marca 1930 postanowił:

1) ogłosić upadłość handlującemu Ickowi Szylskiemu; 2) chwilę otwarcia upadłości oznaczyć na dzień 31-go stycznia 1930 tymczasowo: 3) zamianować Sędzią Komisarzem Sędziego Handlowego Michała Kohne; 4) zamianować Kuratorem upadłości apl. adw. Mieczysława Zelmanowicza; 5 oddać upadłego pod dozór policji; 6) nakazać opieczętowanie ruchomości i rzeczy upadłego, gdziekolwiek się one znajdują.

Za zgodność: Kurator masy upadłości Mieczysław Zelmanowicz, apl. adw.

Na mocy art. 476 i 478 K. H. wzywam wierzycieli powyższej upadłości, aby w dniu 12-go kwietnia 1930 r., o godz. 12-ej stawili się w Sądzie Okręgowym w Łodzi w Wydziale Handlowym przy ul. Żeromskiego Nr, 115, osobiście lub przez pełnomocnika z dowodami usprawiedliwiającemi ich wierzytelności w celu wysłuchania sprawozdania Kuratora masy i wyboru kandydatów na syndyków tymczasowych.

5219 Sędzia Komisarz: (—) Michał Kohn.

כ'האב צו פערקויפען
א צוקערניע
מיט מעכאנישער איינריכטונג צו אויסארבייטען שאקאלאד און צוקער-ווארען, מיט לייכטע בעדינגונגען אפצוגעבען. זיך ערקונדיגען: זגערזשער 29, אין דער צוקערניע. 5184

שייטלען
צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי פארזשוצקא, קאמיענא 5

הא, לא, לאדז!!!
איך קאן זאגען מיט דער פולער רעכט,
אז אין מיין היטען-געשעפט
האב איך געזעהן איינצופיהרען,
אז ס'זאל זיך קיינער נישט קרעמפירען.

וואָרום, סיי אָרים און רייך,
זענען ביי מיר אלע גלייך,
קריגט איטליכער צו קויפען א הוט,
טאקע זעהר ביליג און גוט.

סיי פאר פרויען און מענער,
מעגען זיי זיין די בעסטע זאכקענער,
וועט זיך נישט וואגען צו זאגען,
אז מיינס א הוט טוט זיך שלעכט טראגען.

און נאך א זאך טו איך אייך פראפאנירען,
אז איך נעהם אן צום איבערפאסאנירען,
און אויך טאקע פאר פרויען און מענער,
אויף דעם וועלען בעשטעטיגען די בעסטע פאכמענער

און אויך ביליג און גוט,
אז נאר פון אלט קומט ארויס א נייער היט.
דאס איז נישט אין לייפציג און נישט אין דאנציג,
נאר טאקע זגערזשער 20,
אדער ליוטאמירקע 2, ביי י. פערדער

צאהן-דאקטאר
L. Berger
זגערזשער 21, פראנט, 1 שטאק. עמפפאנגס-שטונדען פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 5 ביז 9 אוו. פון 2 ביז 5 נאכמ. אין לעטשניצע, פיעטריקאווער 62

מאשין = לעכער
ווערן אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן צעגעלניאנא 29

Dr. W. ŁAGUNOWSKI
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych przeprowadził się na ul. Piotrkowskiej 70 róg Traugutta). Przyjmuje od 8[30] do 10[30] rano, od 1-ej do 2[30] pp., od 6 do 8[30] wiecz. w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr. med.
LAJCHTER
צאהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka it.p
przeprowadził się na ZIELONĄ 9
Ip. front, tel. 149-66
od $1\frac{1}{2}$–5 po poł. 9

W. EYCHNER
אגינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעמט אן פון 6–8 אוונד

Dr. ADAM
GRCJGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
אויט און וענערישע קראנקע[illegible] בלאזען און ליבעהייטאונגען.
נעמט אן פון 4—7 אין אוונד

ס'ווערט געזוכט פון זאפארט
א פריזער = ארבייטער
דאמסקע און מענסקע.
צו ערפאהרען ביי
מאשענבערג,
דרעוונאווסקא 4

א טיכטיגער מענש
וואס איז בעקאנט אין דער גארן-בראנזשע, ווערט געזוכט.
גענויע אפערטן אין אדמ. אונטער „טיכטיג".—

מעהד, ווייך
של פסח
פאדערט נור
פון דער עלטסטער
לאדזשער פאבריק
ש. ווישליצקי, פיעטריקאווער 10
גאראנטירט בעסטע קוואליטעט. — ביליגסטע פרייזען.
צו בעקומען אין אלע רעסטאראציעס און שענקען

Powołując się na komunikaty Komisji Likwidacyjnej, zamieszczone w dziennikach „Rozwój" i „Najer Folksblat" z dniach 29 i 30 stycznia 1930 r. oraz 2 lutego 1930 r., niniejszym podajemy do publicznej wiadomości, że w dniu 24 kwietnia 1930 r. o godzinie 10-ej rano odbędzie się w lokalu Cechu Piekarzy w Łodzi przy ul. Podleśnej Nr. 1 sprzedaż przez licytację ruchomości, należących do b Wydziału Handlowego przy Cechu i Związku Majstrów piekarskich Chrześcijan i Żydów, w Łodzi, Spółdzielnia z odpowiedzialnością udziałami.

Ruchomości są do obejrzenia w dniu licytacji w lokalu sprzedaży.

Komisja Likwidacyjna:
(—) K. Graliński
(—) M. Goldberg
(—) O. Langhoff.

9033

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום
איבער דעם זאלסטו נאר קומען אין מיין
רעכטסקאנסולענטע-ביורא צו ה'
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאניעס, סלאווזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אורושאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
אין מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

טליתים-פאבריק
אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמעיער, ווי אויך טליתי קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי
א. ח. ציטרינאווסקי, קאמיעננא 1,
אין 2. טויער, פארטער. קומט איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען

Dr. med. H. KRAUSKOPF
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 45, טעל. 113-47
נעמט אן פון 4 ביז 7 אין אווענד.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10–2 און פון 4–7

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).
Od wtorku, dnia 1/4 1930 r. do poniedziałku, dnia 7/4 1930 r.
Dla dorosłych:
Intrygant
(THE PATRIOT)
w-d sztuki scenicznej Alfreda Neumana, W. róli cara Pawła 1-go EMIL JANNINGS.
Dla młodzieży:
Talizman Życia
(Rycerz śpiącego lamparta)
według powieści WALIERA SCOTTA „THE TALISMAN"
Nast. program „HRABIA CAGLIOSTRO"

יין כשר לפסח!!!
טויזענטער מענשען האבען זיך שוין איבערצייגט, אז די ווייגען
פון דער ניי-ערעפענטער וויין און מעהד-פאבריק
„פראגרעס"
זענען גוט און ביליג
צוליב רעקלאמע, אז גאנץ לאדז זאל זיך אין דעם איבערצייגען
פערקויפען מיר לחג הפסח
א גוטע באטשינקע וויין נור 1^{50} זל.
מיט אכטונג פירמע „פראגרעס" 2 אלטער מארק 2

א ליכטיג לעבען!!!
עלעקטרישע זשיראנדאלען
פון אייגענער אויסארבייטונג צו די ביליגסטע פרייזען פון 20 זל.
אז, אויך זשארובקעס
די בעסטע מארקעס מיט 30 פראצ. ביליגער ווי ווי איבעראל — — — —
מ. זענדעל
פלאץ וואלנאשטשי 9
פר. ניער מארק רוג נאווטיעסקא

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
גושעוושינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר	$4\frac{1}{2}$—$3\frac{1}{2}$
ד"ר ספרשנער קינדער-קראנקה.	11-9 $4\frac{1}{2}$-5
ד"ר מייזעמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר לוביטש הויט און גשלעכט-קר.	$1\frac{1}{2}$ - $12\frac{1}{2}$
ד"ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורט-הילף	$4\frac{1}{2}$—$3\frac{1}{2}$

[illegible] אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאזשינסקי טמאר פאלסקא
צאהן-ארצט 10—1 3—6
[illegible]
די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6–5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינפון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייזן: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
פאר א מילימעטער-שורה: נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Naier Folksblat". Piotrkowska 21.